

OTSUS

Vaidlustusaja number
Otsuse kuupäev
Vaidlustuskomisjoni liige
Vaidlustus

107-25/287952

26.05.2025

Angelika Timusk

Visionest Institute OÜ vaidlustus Maaelu Teadmuskeskuse riigihankes „Koostööpartnerite leidmine põllumajanduslike teadmiste ja innovatsiooni süsteemi (AKIS) teadmussiirde tegevuste elluviimiseks“ (viitenumber 287952) järgmistele otsustele:

- riigihanke osas 3
 - otsus, millega tunnistati Visionest Institute OÜ pakkumus ebaedukaks;
 - alternatiivselt otsus, milles tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumus ja ebaedukaks Visionest Institute OÜ pakkumus;
- riigihanke osas 4
 - otsus, millega tunnistati Visionest Institute OÜ pakkumus ebaedukaks;
 - alternatiivselt otsus, milles tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumused ning ebaedukaks Visionest Institute OÜ pakkumus;
- riigihanke osas 5
 - otsused, millega tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumused ning ebaedukaks Visionest Institute OÜ pakkumus ja millega jäeti kõrvaldamata edukad pakkujad Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT;
- riigihanke osas 6
 - otsused, millega tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, Mahepõllumajanduse Koostöökogu ning MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumused ja ebaedukaks Visionest Institute OÜ pakkumus ning otsus, millega MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumus tunnistati vastavaks

Menetlusosalised

Vaidlustaja, Visionest Institute OÜ, esindaja vandeadvokaat Kadri Matteus

Hankija, Maaelu Teadmuskeskus, esindaja advokaat Päivi Margna

Kolmas isik 1, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, esindaja Kerli Ats

Kolmas isik 2, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, esindaja Mait Palts

Vaidlustuse läbivaatamine

Kolmas isik 3, EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT,
esindaja Sirje Potisepp
Kolmas isik 4, MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus
Kolmas isik 5, Mahepõllumajanduse Koostöökogu
Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

1. RHS § 197 lg 1 p 8 ja § 192 lg 3 p 7 alusel
Jätta vaidlustus riigihanke osades 3 ja 4 läbi vaatamata osas, milles taotletakse Visionest Institute OÜ pakkumuse ebaedukaks tunnistamise otsuste kehtetuks tunnistamist.
2. RHS § 197 lg 1 p 8 ja § 192 lg 3 p 1 alusel
Jätta vaidlustus riigihanke osas 6 läbi vaatamata osas, milles taotletakse MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamist.
3. RHS § 197 lg 1 p 5 alusel
Rahuldada vaidlustus riigihanke osas 6 osaliselt ja tunnistada kehtetuks pakkumuse edukaks tunnistamise otsus osas, milles tunnistati edukaks MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumus. Muus osas jätta vaidlustus rahuldamata.
4. RHS § 198 lg 2 alusel
 - **Mõista Maaelu Teadmuskuskeselt Visionest Institute OÜ kasuks välja lepingulise esindaja kulud summas 332,50 eurot käibemaksuta ja riigilõiv 64 eurot proportsionaalselt vaidlustuse rahuldamisega.**
 - **Mõista Visionest Institute OÜ-lt Maaelu Teadmuskuskesuse kasuks välja lepingulise esindaja kulud summas 2400 eurot käibemaksuta.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 06.02.2025 avaldas Maaelu Teadmuskuskesus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusega riigihanke „Koostööpartnerite leidmine põllumajanduslike teadmiste ja innovatsiooni süsteemi (AKIS) teadmussiirde tegevuste elluviimiseks“ (viitenumber 287952) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid

2 (37)

(edaspidi RHAD), sh Lisateave, Lisa 1 Tehniline kirjeldus (edaspidi TK). Riigihange on jagatud 6-ks osaks, sh:

- osa 3: Mahemajanduse valdkonna teadmussiirde tegevused (edaspidi Osa 3);
- osa 4: Toiduvaldkonna teadmussiirde tegevused (edaspidi Osa 4);
- osa 5: Müügiesituse valdkonna teadmussiirde tegevused (edaspidi Osa 5);
- osa 6: Horisontaalsed teadmussiirde tegevused (edaspidi Osa 6).

2. Hankija tegi Riigihankes mh järgmised otsused:

2.1. 15.04.2025

- Osas 3 tunnistati edukateks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumused;
- Osas 4 tunnistati edukateks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumused;
- Osas 5 tunnistati edukaks Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumused;
- Osas 6 tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, Eestimaa Talupidajate Keskliidu, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus ja Northern Roots MTÜ pakkumused.

2.2. 21.03.2025 otsusega tunnistati pakkumused vastavaks Riigihanke Osades 2, 3, 4 ja 5 ja 01.04.2025 otsusega Riigihanke Osades 1 ja 6.

2.3. 12.05.2025 otsusega kvalifitseeriti pakkujad Riigihanke osades 1, 2 ja 6, 17.04.2025 otsusega Osas 3 ja 15.04.2025 otsusega Osades 4 ja 5.

2.4. 15.04.2025 otsusega kontrolliti pakkujatel kõrvaldamise aluste puudumist kõikides Riigihanke osades.

3. 25.04.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Visionest Institute OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus järgmistele Hankija otsustele

- Osas 3 otsusele, millega tunnistati Vaidlustaja pakkumus ebaedukaks. Alternatiivselt otsustele, millega tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (edaspidi ka Kolmas isik 1) pakkumus ja ebaedukaks Vaidlustaja pakkumus;
- Osas 4 otsusele, millega tunnistati Vaidlustaja pakkumus ebaedukaks. Alternatiivselt otsustele, millega tunnistati edukaks Kolmanda isiku 1 ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU (edaspidi ka Kolmas isik 3) pakkumused ning ebaedukaks Vaidlustaja pakkumus;
- Osas 5 otsusele, millega tunnistati edukaks Kolmanda isiku 1, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (edaspidi ka Kolmas isik 2) ja Kolmanda isiku 3 pakkumused ning ebaedukaks Vaidlustaja pakkumus ja otsusele, millega jäeti kõrvaldamata Kolmandad isikud 1-3;
- Osas 6 otsustele, millega tunnistati edukaks Kolmanda isiku 1, Mahepõllumajanduse Koostöökogu (edaspidi ka Kolmas isik 5) ja MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus (edaspidi ka Kolmas isik 4) pakkumused ja ebaedukaks Vaidlustaja pakkumus, ja otsusele, millega Kolmanda isiku 4 pakkumus tunnistati vastavaks.

Kolmandate isikute erinevaid kooslusi, kui nende isikute eristamine üksteisest ei ole otsuse selguse huvides vajalik, nimetab vaidlustuskomisjon järgnevalt kolmandateks isikuteks.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 05.05.2025 kirjaga nr 12.2-10/107 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 08.05.2025 ja neile vastamiseks 13.05.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Vaidlustaja ning menetluskulude taotluse Vaidlustaja ja Hankija. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja

3 (37)

menetluskulude nimekirja Hankija. Kolmandad isikud 4 ja 5 oma seisukohti vaidlustusmenetluses ei esitanud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Visionest Institute OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Osades 3 ja 4 Vaidlustaja pakkumuse ebaedukaks tunnistamise otsused.

Raamlepingu partnerite arvu kirjeldab dokument nimega „Lisateave“ p 5.3 ja seda kordab ka TK p 2.1:

2.1.3. Mahemajandus: 2 kuni 3 lepingupartnerit;

2.1.4. Toit ja toidutootmine: 2 kuni 3 lepingupartnerit;

2.1.5. Müügiesindus: 2 kuni 3 lepingupartnerit;

2.1.6. Horisontaalsed ehk valdkondade ülesed tegevused: 2 kuni 5 lepingupartnerit.

RHAD ei kirjelda, mis alusel Hankija valib edukate pakkujate arvu, Hankija on meelevaldselt valinud Riigihanke osades 3 ja 4 kaks partnerit. Hankija oleks pidanud piisava arvu vastavate pakumuste korral tunnistama edukaks maksimaalse arvu pakumusi.

5.2. Osades 3 ja 4 on alternatiivselt vaidlustatud otsused, millega:

- tunnistati edukaks Eesti PõllumajandusKaubanduskoja pakkumus ja ebaedukaks Vaidlustaja pakkumus;

- tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus Kaubanduskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakumused ning ebaedukaks Vaidlustaja pakkumus;

Osas 3 on Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumuse edukaks tunnistamise otsus õigusvastane põhjusel, et Vaidlustaja pakumust on hinnatud liiga madalalt järgmiste hindamiskriteeriumite alusel:

- pakutava teenuse kvaliteet (edaspidi Kvaliteedikriteerium) ja

- pakkuja meeskonna kogemuse mitmekesisus (Meeskonnakriteerium).

Õigel hindamisel oleks tulnud Vaidlustaja pakkumus Kolmanda isiku 1 pakumuse asemel edukaks tunnistada.

Osas 4 on EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakumuste edukaks tunnistamise otsus õigusvastane nii põhjusel, et Vaidlustaja pakumust on eespoolnimetatud hindamiskriteeriumide alusel hinnatud liiga madalalt, kui ka põhjusel, et Kolmandate isikute 1 ja 3 pakumustele on pakutava tegevuse kriteeriumite alusel antud põhjendamatult palju punkte (pakumused väärinuks 20 punkti 35 asemel). Lisaks on nende pakumused põhjendamatult madala maksumusega ja Hankija on jätnud RHS § 115 lg 1 kohase kontrolli teostamata.

5.2.1. Osa 3

5.2.1.1. Vaidlustaja ei nõustu sellega, et pakkumus on saanud 5 hindepunkti Kvaliteedikriteeriumi alusel järgmiste põhjendustega: *Pakkuja lähenemine teadmussirde tegevuste kvaliteedi tagamisele on küll põhjalik ja süsteemne, kuid Pakkuja ei sisusta valdkondlikku sihtrühma mõistmist. Sellest ei selgu, kuidas arvestatakse sektori spetsiifika ja eripäradega. Osalejate sisseelamisprotsessina kirjeldatus ei tajuta, et hankes (osas) on tegemist avalikkusele suunatud ürituste ja materjalidega, seetõttu ei ole kirjeldus asjakohane. Kasutatakse selgeid kvaliteedinõudeid koolitajatele, kuid need on liiga piiravad. Pakkuja eelistab koolitajat, kes on varasemalt nendega koostööd teinud. Pole mainitud, kuidas otsivad Eesti koolitajat, kui oma eelistatud koolitajat ei ole võimalik kaasata. Toimumiskohtadena eelistatakse veebitegevusi, kohapealsete puhul vaadataks hoone energiasäästlikkust, nimetatud on energiasäästlikud transpordiviisid. Riskide kaardistamine ja hindamine on üldsõnaline, nimetamata korraldajast endast tulenevad riskid.*

Vaidlustaja pakkumuses oli sihtrühma segmentide kirjeldus ja vajaduste kaardistus esitatud süsteemselt ja põhjalikult (profiilid, intervjuud, eelanalüüsid). Avalikkusele suunatud tegevuste puhul on kirjeldatud *onboarding*-protsessi: teavituskirjad, materjalid, tehniline juhendamine. Koolitajate valiku kriteeriumid (9 punkti) sisaldavad avatust uutele esinejatele ning läbipaistvat hindamismeetodit. Ka riskid olid detailset kaardistatud, sealjuures lektori puudumine, vähene registreerumine, tehnilised tõrked jpm, koos maandamistegevustega. Pakutava teenuse kvaliteet väärinuks 35 hindepunkti, kuna kõik eeldused selleks on täidetud.

5.2.1.2. Vaidlustaja ei nõustu ka sellega, et pakkumus on saanud 5 hindepunkti Meeskonnakriteeriumi alusel järgmiste põhjendustega: *Pakkujal on küll mitmekesine ja kogemustega meeskond koolituste korraldamiseks, kuid puudub mahemajanduse alane pädevus, mistõttu puudub kindlus, et Pakkuja suudaks kujundada sektorile vajalikke koolitusi, jõuda õigete sihtrühmade ja lektoriteni. Mahemajanduse valdkonna üritust korraldamisega kogemus puudub. Esitatud tegevused ei ole mahemajanduse valdkonnaga seotud.*

Vaidlustaja esitas meeskonna koosseisu (6 projektijuhti + tugi), sealjuures on kirjeldatud selged rollid ja asendatavus. Töökogemus toidusektoris (sh mahetootmisega haakuv) ulatub 600 osalejani ja 222 ettevõteteni 2022–2024 perioodil. Mahemajanduse pädevus ei olnud kohustuslik ja Vaidlustaja pakkumus väärinuks 35 hindepunkti.

5.2.1.3. Pakkumuste õigel hindamisel oleksid Osas 3 edukad Vaidlustaja ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumused.

5.2.2. Osa 4

5.2.2.1. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumusele on omistatud Kvaliteedikriteeriumi alusel 35 hindepunkti järgmiste põhjendustega¹: *Põhjalikult läbi mõeldud, süsteemne ja struktureeritud metoodika sihtrühma vajaduste kaardistamiseks, mis on seotud organisatsiooni igapäevaste töövoogudega ja seetõttu ei tekita liikmetele ülemäärast koormust. Keskse põllumajandustootjate esindusorgansitsioonina on neil väga hea ligipääs nii Eesti sisesele ekspertiisile kui rahvusvahelisele ekspertiisile ja olemasolevaid kontakte on plaanis ka kasutada. Teenus pakub sihtrühma vajadustele ja ootustele vastavaid teadmussiidre tegevusi, mille kvaliteedi tagamine on läbi mõeldud kõigis etappides – alates sihtrühma vajaduste kaardistamisest kuni tegevuste elluviimise ja tagasiside kogumiseni. Tegevuste elluviimisel on rõhk teaduspõhisel lähenemisel (st. pädevate esinejate kaasamisel koostöös teadusasutustega), et tagada valdkondliku kompetentsi täiendamine. Läbi on mõeldud ka see, kuidas jõuda keerulisemate sihtrühmadeni. Kirjeldatud on lektorite/moderaatorite valiku põhimõtted ja viisid. Riskid on realistlikult hinnatud ja maandamistegevused väga hästi läbi mõeldud. Hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatud tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed, ühtlasi ei tohi need tekitada täiendavat halduskoormust, kuid neid osi ei ole tagasisidestatud, mistõttu on eeldatav, et neid ei olegi pakkumuses kirjeldatud, mistõttu Kolmanda isiku 1 pakkumus väärrib 20 hindepunkti.*

5.2.2.2. EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumusele on omistatud Kvaliteedikriteeriumi alusel 35 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Pakutav teenus on hästi kooskõlas hanke eesmärkidega, pakkudes põhjalikku ja realistlikku lähenemist teadmussiidre tegevuste kvaliteedi tagamiseks. Pakkuja tugineb tegevuste kavandamisel nii sihtrühma küsitlustele kui jälgib ka ise olulisi trende nii tehnoloogias kui poliitikakujundamises. Sihtrühmast arusaamine on kirjeldatud selgelt ja struktureeritult, sh tegeletakse TL mittekuuluvate inimeste kaasamisega. Sihtrühma vajadusi kaardistatakse põhjalikult, kasutades erinevaid meetodeid nagu küsimustikud, tagasiside ja koostöö sektori võtmeisikutega. Tegevuste kavandamisel tugineb pakkuja oma varasmale kogemusele ning*

¹ Ilmsed trükivead põhjendustes on vaidlustuskomisjoni poolt parandatud.

kavandab tegevusi optimaalselt, tekitades sihtrühmale võimalikult vähest täiendavat koormust. Planeeritud tegevused, sealhulgas hübriidüritused ja veebipõhised koolitused, on paindlikud ja võimaldavad kõigile sihtrühma liikmetele sobivates vormides osaleda. Samuti on arvestatud erinevate teadmiste tasemetega, pakkudes tegevusi nii algajatele kui ka edasijõudnutele. Lektorite kaasamisel on selged kvaliteedinõuded, kasutatakse nii oma Eestisest kontaktvõrgustiku kui kontakte välisriikide sarnaste organisatsioonidega. Riskid on läbi kaalutud ja maandamistegevused läbimõeldud. Hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed. Kuna seda osa ei ole tagasisidestatud, siis on eeldatav, et seda osa pakkumuses kirjeldatud ei ole ja Kolmanda isiku 3 pakkumus väärib 20 hindepunkti.

5.2.2.3. Vaidlustaja ei nõustu sellega, et Vaidlustaja pakkumus on saanud Kvaliteedikriteeriumi alusel 20 punkti järgmiste põhjendustega: *Pakkuja lähenemine teadmussiirde tegevuste kvaliteedi tagamisele on läbimõeldud. Pakkuja eesmärk on tagada osalejatele kõrgetasemeline sisu, efektiivne õpikeskkond ning praktilised väljundid, mis aitavad neil uusi teadmisi ja oskusi oma töös rakendada. Osalejate sisseelamisprotsessina kirjeldatu ei taju, et hankes (osas) on tegemist avalikkusele suunatud ürituste ja materjalidega, seetõttu ei ole kirjeldus asjakohane. Kasutatakse selgeid kvaliteedinõudeid koolitajatele. Kavandatud tegevused on realistlikud, kuid loovad Pakkujale täiendavat halduskoormust. Tagasiside põhjal planeeritakse parendusi, kuid tegevuste täpsed kohandamisvõimalused jäävad ebaselgeks. Seatud on selged tulemuseesmärgid. Siiski, kirjeldatud metoodika on universaalne ja sellest ei selgu, kuidas arvestatakse just toidusektori spetsiifika ja eripäradega. Riskide kaardistamine ja maandamistegevused on tagasihoidlikud. Kogu koolitusprotsessi kvaliteedi tagamine oli detailselt kirjeldatud (õpikeskkond, tagasiside, järelanalüüs). Riskide juhtimise mehhanismid olid olemas ja realistlikud.*

5.2.2.4. Vaidlustaja ei nõustu, et Vaidlustaja pakkumus on saanud Meeskonnakriteeriumi alusel 5 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Pakkujal on küll mitmekesine ja kogemustega meeskond koolituste korraldamiseks, kuid puudub toidutootmise ja toiduohutuse alane pädevus, mistõttu puudub kindlus, et Pakkuja suudaks kujundada sektorile vajalikke koolitusi, jõuda õigete sihtrühmade ja lektoriteni. Toidu ja toiduohutuse valdkonna ürituste korraldamisega kogemus puudub. Meeskonna poolt elluviidud tegevustes on välja toodud eelkõige müügiarenduse valdkonna ja turismiga seonduvad tegevused. Osade tegevuste juurde ei ole märgitud tegevuse elluviimise formaati.*

Vaidlustaja pakkumuses oli kirjeldatud toidusektori-alane kogemus, koostöö 222 ettevõttega, sh eksport ja müük. Meeskonna suurus, rollid ja asendused olid täpselt määratletud. Toidutootmise pädevus ei olnud kohustuslik nõue, mistõttu ei ole võimalik seda ka hindamisel arvesse võtta. Vaidlustaja on seisukohal, et Meeskonnakriteeriumi alusel väärinuks Vaidlustaja pakkumus 35 hindepunkti.

5.2.2.5. Vaidlustaja pakkumus väärinuks Kvaliteedikriteeriumi ja Meeskonnakriteeriumi alusel Osas 4 maksimaalseid hindepunkte, mille tulemusel oleks Osas 4 tulnud edukaks tunnistada Vaidlustaja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumused.

5.2.2.6. Põhjendamatult madala maksumusega pakkumus

Keskmine üldkulu määr Osas 4 vastavaks tunnistatud pakkumustel on 14,41%. EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT pakkus üldkulu määraks 4,65% ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda 8%. Raamlepingu p-i 4.2 alusel loetakse üldkuludeks *projekti koordinaatori töötasu, telefoni- ja kontorikulu, raamatupidamiskulu, bürookulu ja muid sarnaseid Tegevuste elluviimisega seotud kaudseid kulusid. Üldkuludeks ei loeta esinejate ja moderaatorite töötasu, ruumide ja esitlustehnika rendikulusid, toitlus-, majutus- ja transpordikulusid ning jaotusmaterjalide ettevalmistamisega seotud kulusid (kujundamine, montaaž, tõlkimine, keelekorrekatuur, väljatrükk) jms Tegevuste elluviimisega seotud otsekulusid.*

Otsustest ei nähtu, et Hankijal oleks tekkinud kahtlus selles, et EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumused on põhjendamatult madala maksumusega, kuigi see kahtlus oleks pidanud tekkima.

5.3. Osas 5 on vaidlustatud Hankija otsused, millega:

- tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumused ning ebaedukaks Vaidlustaja pakkumus;
- jäeti kõrvaldamata edukad pakkujad Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT.

5.3.1. Vaidlustaja vaidlustab kolmandate isikute pakkumuste edukaks tunnistamise otsuseid põhjusel, et tema pakkumusele on Kvaliteedikriteeriumi alusel omistatud hindepunkte liiga vähe ja Eesti Kaubandus- Tööstuskoja ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumustele liiga palju. Samuti väidab Vaidlustaja, et vähemalt Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumuse maksumuse osas pidi Hankijal tekkima kahtlus, et need on põhjendamatult madalad.

5.3.1.1. Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumus on saanud 35 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Põhjalikult läbi mõeldud sihtrühma vajaduste kaardistamine, puuduseks on see, et on vähene otsekontakt põllumajandus- ja toidutootjatega. Sõltuvad koostööst EPKK ja Toiduliiduga, samas on suurepäraseks kontaktid just välisriikidega ja Eesti välisesindustega, mis võimaldab tuua just sihtriigi spetsiifikat. Toimumiskohtadena eelistatakse justkui välisreise ja veebitegevusi, kohapealsena on nimetatud organisatsiooni enda ruume (esindused eri linnades nimetatud meeskonnakirjelduse juures). Kvaliteedistandardid läbi kaalutud, riskid hinnatud ja maandamistegevused kavandatud. On võimalik lisama koolitustele teiste sektorite kogemusi ja selle võrra luua sünergiat välisurgudega seotud oskuste ja teadmiste loomisel. Tegevused on detailideni planeeritud ja pakkujad on selgelt kirjeldanud, kuidas hinnatakse sihtrühmale otseselt kasu toovate tegevuste efektiivsust.*

Osas 5 osalevad Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT iseseisvate pakkujatena, mistõttu on lubamatu Hankija poolt kõrgemate hindepunktide andmine pakkumustele seetõttu, et pakkujad teevad omavahel koostööd. Vaidlustajale jääb mulje, et kolm pakkujat on teinud kooskõlastatud tegevusi, mis on RHS § 95 lg 4 p-i 5 kohaselt kõrvaldamise alus.

Lisaks on oluline puudus Eesti Kaubandus-Tööstuskoja vähene otsekontakt põllumajandus- ja toidutootjatega - see võib mõjutada pakkujad võimet täielikult mõista ja rahuldada sihtrühma vajadusi, mis on oluline kvaliteedi tagamise aspekt. Hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed, tagasisidestatud seda osa aga ei ole, mistõttu on eeldatav, et seda osa pole Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumuses kirjeldatud ja pakkumus vääraks 20 hindepunkti.

5.3.1.2. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumus on saanud 35 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Põhjalikult läbi mõeldud, süsteemne ja struktureeritud meetodika sihtrühma vajaduste kaardistamiseks, mis on seotud organisatsiooni igapäevaste töövoogudega ja seetõttu ei tekita liikmetele ülemäärast koormust. Keskse põllumajandustootjate esindusorganisatsioonina on neil väga hea ligipääs nii Eesti sisesele ekspertiisile kui rahvusvahelisele ekspertiisile ja olemasolevaid kontakte on plaanis ka kasutada. Kirjeldatud on lektorite/moderaatorite valiku põhimõtted ja viisid. Tegevuste elluviimisel on rõhk teaduspõhisel lähenemisel (st. pädevate esinejate kaasamisel koostöös teadusasutustega), et tagada valdkondliku kompetentsi täiendamine. Välislektorite leidmiseks ja kaasamiseks on EPKK-l olemas rahvusvahelised koostöökanalid. Teenuse kvaliteedi tagamiseks on loodud pidev tagasiside kogumise ja analüüsimise süsteem, mis võimaldab teenuseid kohandada vastavalt sektori muutuvatele vajadustele. Läbi on mõeldud ka see, kuidas jõuda keerulisemate sihtrühmadeni. Riskid on realistlikult hinnatud ja maandamistegevused väga hästi läbi*

mõeldud.

Käsitletava hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed, tagasisidestatud seda osa aga ei ole, mistõttu on eeldatav, et seda osa pole Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumuses kirjeldatud ja pakkumus väärrib 20 hindepunkti.

5.3.1.3. Vaidlustaja ei nõustu sellega, et tema pakkumus on saanud Kvaliteedikriteeriumi alusel 20 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Pakkuja arusaam kvaliteedi tagamisest on peamiselt kooskõlas hanke eesmärkidega ja tegevused on detailselt kirjeldatud. Sihtgrupi erinevate profiilidega on arvestatud, kuid ei ole täpselt selgitatud, kuidas tuvastatakse nende vajadused. Kavandatud tegevused on realistlikud, kuid loovad Pakkujale täiendavat halduskoormust. Toimumiskohtadena eelistatakse veebitegevusi, kohapealsete puhul vaadataks hoone energiasäästlikkust, nimetatud on energiasäästlikud transpordiviisid. Riskide kaardistamine ka hindamine on siiski tagasihoidlik, kuigi pakkuja kavandab mitmekülgseid maandamistegevusi juba tegevuste planeerimise faasis. Sektori spetsiifikaga on vähe arvestatud, aga kuna pakkuja on pädev ekspordi ja müügi valdkonnas, siis siin ei ole see risk kõrge.*

Kogu teenuse sisu kirjeldus vastab 35 hindepunkti saamise eeldustele täielikult. Hankija tagasiside on liiga üldine probleemidest arusaamiseks.

Vaidlustaja pakkumuse koosseisus esitatud dokumendi „Kvaliteedi tagamise protsess”¹ (edaspidi Protsessi kirjeldus) lk-l 2 on kirjeldatud, et teadmussiirde programmi kvaliteedi tagamise põhimõtted on läbimõeldud, süsteemsed ja sihtrühmale väärtust loovad. Protsessi kirjelduse lk-l 2 on kirjeldatud selgelt, et sihtrühmale suunatud tõhus kommunikatsioon hõlmab uudiskirju, sotsiaalmeediat, erialaseid võrgustikke ja otsekontakte. Lisaks kogutakse osalejatelt põhjalikku tagasisidet ja arvestatakse nende soovitusi edasiste tegevuste planeerimisel. Protsessi kirjelduse lk-l 5 kirjeldas Vaidlustaja, et praktiline ja rakendatav õpe sisaldab reaalsete juhtumite analüüsi ja praktilisi harjutusi, individuaalset tagasisidet ja nõustamist. Samuti kogutakse igalt sündmuselt osalejatelt tagasisidet, et hinnata sisu asjakohasust ja kasulikkust. Protsessi kirjelduse lk-del 7-8 kirjeldab Vaidlustaja, et kvaliteedi tagamiseks kogutakse struktureeritud küsimustike abil tagasisidet, analüüsitakse seda ja kohandatakse järgmisi sündmusi vastavalt saadud tagasisidele. Samuti on kirjeldatud, kuidas valitakse koolitajad ja esinejad, et tagada nende pädevus ja kvaliteet. Protsessi kirjelduse lk-del 5-6 käsitletakse tegevuste realistlikkust ja kuluefektiivsust. Samuti on kirjeldatud, kuidas valitakse koolitusruumid ja toitlustus, et tagada keskkonnasäästlikkus. Jääb arusaamatuks, mille arvelt hankija (kes ei kuulu ise sihtrühma) halduskoormus väidetavalt tõuseb. Protsessi kirjelduse lk-l 8 on Vaidlustaja kirjeldanud riskide maandamise põhimõtteid, mis hõlmavad varakult koolitajate ja osalejate leidmist, proaktiivset tegutsemist, iganädalast riskide analüüsi ja dokumenteerimist ning varuplaanide loomist.

5.3.1.4. Kokkuvõttes on Vaidlustaja seisukohal, et Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumused väärinuks pakutava teenuse kvaliteedi hindamisel 35 hindepunkti asemel 20 hindepunkti ja Vaidlustaja pakkumus väärinuks 20 hindepunkti asemel 35 hindepunkti. Selle tulemusel oleks kolm edukat pakkujat Vaidlustaja, EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda.

5.3.1.5. EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumuste edukaks tunnistamise otsus on vale ka põhjusel, et Hankija ei ole teostanud põhjendamatult madala maksumuse kontrolli RHS § 115 lg 1 alusel.

Keskmine üldkulu määr on Osas 5 vastavaks tunnistatud pakkumustel 14,62% - EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT pakkus üldkulu määraks 4,9% ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda 8%.

¹ Dokument pakkumuses kannab pealkirja „Kvaliteedi juhtimine“.

5.3.2. Vaidlustaja on seisukohal, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT jäeti ebaõigesti kõrvaldamata ja kolmandate isikute suhtes esineb RHS § 94 lg 4 p-is 5 sätestatud alus.

Nimetatud kolmandate isikute esitatud tegevuskavast selgus, et iseseisvalt riigihankel osalevad pakkujad ehk konkurendid KonkS mõttes kavatsevad teha koostööd. Kolmandate isikute kooskõlastatud tegevuse tõttu on Vaidlustaja jäänud pingereas allapoole piirjoont ning konkurents on saanud kahjustada. Kõrvaldamise aluse rakendamiseks ei pea Konkurentsiamet olema teinud vastavat otsust, millega tuvastab keelatud kokkuleppe, vaid Hankija saab seda ise tuvastada. Kuivõrd kolmandate isikute kõrvaldamata jätmise otsusest puuduvad kaalutlused RHS § 95 lg 4 p-i 5 osas, siis eeldab Vaidlustaja, et Hankija ei ole seda kaalunudki, mistõttu on kõrvaldamata jätmise otsus õigusvastane ja tuleb kehtetuks tunnustada.

5.4. Osas 6 on vaidlustatud otsused, millega:

- tunnistati edukaks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, Mahepõllumajanduse Koostöökogu ja MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistuse pakkumused ning ebaedukaks Visionest Institute OÜ pakkumus;
- tunnistati vastavaks MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumus.

5.4.1. Vaidlustaja vaidlustab enda pakkumusele Kvaliteedikriteeriumi kui ka Meeskonnakriteeriumi eest omistatud hindepunktid.

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumuste hindamise osas vaidlustatakse Kvaliteedikriteeriumi hindepunktid.

5.4.1.1. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumus on saanud 35 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Põhjalikult läbi mõeldud, süsteemne ja struktureeritud metoodika sihtrühma vajaduste kaardistamiseks, mis on seotud organisatsiooni igapäevaste töövoogudega ja seetõttu ei tekita liikmetele ülemäärast koormust. Keskse põllumajandustootjate esindusorgansitsioonina on neil väga hea ligipääs nii Eesti sisesele ekspertiisile kui rahvusvahelisele ekspertiisile ja olemasolevaid kontakte on plaanis ka kasutada. Läbi on mõeldud ka see, kuidas jõuda keerulisemate sihtrühmadeni. Kirjeldatud on lektorite/moderaatorite valiku põhimõtted ja viisid. Kirjeldatud osalejate tagasiside süsteemne kogumine. Väga kasulik pikemas perspektiivis, et peetakse erinevaid andmebaase, nt lektorite andmebaas, kus on ka osalejate tagasiside. Põhjalik kvaliteedikontroll. Riskid on realistlikult hinnatud ja maandamistegevused väga hästi läbi mõeldud.*

Hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed. Tagasisidestatud seda osa ei ole, mistõttu on eeldatav, et seda ei ole pakkumuses kirjeldatud ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumus vääraks 20 hindepunkti.

5.4.1.2. Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumus on saanud 35 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Põhjalikult läbi mõeldud, süsteemne ja struktureeritud metoodika sihtrühma vajaduste kaardistamiseks, tagasisidestamiseks ning selle põhjal ürituste kavandamiseks ja elluviimiseks. Sihtrühm on kirjeldatud üldisel tasemel, arvnumbriteta. Temaatika ja lektorite valikukriteeriumid selgelt struktureeritud. Nimetatud teaduspõhisus, väislektori kurssi viimine, tagasiside järelhindamine. Kavandavad ka järelhindamisi, et hinnata koolituste mõju. Toimumiskohad ja nõuded selgelt läbi mõeldud, sh võimekus kõigi maakondade katmiseks. Riskid ja maandamistegevused väga hästi läbi mõeldud.*

Hankija on kirjeldanud, et sihtrühma kirjeldamine on teostatud üldisel tasemel arvnumbriteta ehk see vajab tegelikult täiendavat detailsust, et vastata 35 hindepunkti eeldustele. Hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed, samuti halduskoormust vähendavad - seda osa ei ole tagasisidestatud, mistõttu on eeldatav, et seda osa pakkumuses kirjeldatud ei ole ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumus vääraks 20 hindepunkti.

5.4.1.3. Vaidlustaja ei nõustu enda pakkumusele Kvaliteedikriteeriumi alusel antud hindepunktidega (20) ning tagasisidega: *Pakkuja lähenemine teadmussiirde tegevuste kvaliteedi tagamisele on küll põhjalik ja süsteemne, kuid Pakkuja ei sisusta valdkondlikku sihtrühma mõistmist. Sellest ei selgu, kuidas arvestatakse sektori spetsiifika ja eripäradega. Osalejate sisseelamisprotsessina kirjeldatus ei tajuta, et hankes (osas) on tegemist avalikkusele suunatud ürituste ja materjalidega, seetõttu ei ole kirjeldus asjakohane. Kasutatakse selgeid kvaliteedinõudeid koolitajatele, kuid need on liiga piiravad. Pakkuja eelistab koolitajat, kes on varasemalt nendega koostööd teinud. Pole mainitud, kuidas otsivad Eesti koolitajat, kui oma eelistatud koolitajat ei ole võimalik kaasata. Toimumiskohtadena eelistatakse veebitegevusi, kohapealsete puhul vaadataks hoone energiasäästlikkust, nimetatud on energiasäästlikud transpordiviisid. Riskide kaardistamine ja hindamine on üldsõnaline, nimetamata korraldajast endast tulenevad riskid.*

Hankija ei ole õiguspäraselt kontrollinud teenuse kvaliteeti vastavalt hindamiskriteeriumidele ja Vaidlustaja teenuse kirjeldus vastab täielikult 35 hindepunkti saamise eeldustele. Hankija tagasiside on üldine, selle tulemusel ei ole võimalik tuvastada, mis probleemid täpsemalt esinesid ja kuidas need väljendusid. Vaidlustaja on lahti kirjutanud teadmussiirde tegevuste kvaliteedi tagamise põhimõtted, kirjeldatud on sihtrühma vajaduste tuvastamine ja erinevate profiilidega arvestamine, detailselt on põhjendatud otsese kasu hindamine sihtgrupile, tegevuste kvaliteedi tagamine ja kvaliteedikontrollitegevused on selgelt ja veenvalt kirjeldatud, kavandatud tegevused on realistlikud ja kuluefektiivsed ning toetavad hanke eesmärgi. Riskid ja nende maandamistegevused on hästi kaardistatud ja eesmärgipärased.

5.4.1.4. Vaidlustaja ei nõustu enda pakkumusele Meeskonnakriteeriumi alusel omistatud 5 hindepunktiga. Vaidlustaja pakkumus sai Meeskonnakriteeriumi aluse järgmise tagasiside: *Pakkujal on küll mitmekesine ja kogemustega meeskond koolituste korraldamiseks, kuid puudub põllumajandussektori alane pädevus, mistõttu puudub kindlus, et Pakkuja suudaks mõista sektori vajadusi, kujundada sektorile vajalikke koolitusi, jõuda õigete sihtrühmade ja lektoriteni. Esitatud kogemus on seotud eksporditegevuse ja välisurgudega, mitte horisontaalse valdkonna vajadustega. Tegevuste ülevaade ei anna head/selget ülevaadet formaatidest (valdavalt puudub kirjeldus nõutud detailsusega või veebiviide). Esitatud info puhul võib eeldada, et on kogemust 1) veebikoolitused, 2) konverents, 3) õppereisid, 4) infoseminarid. (NB Ka mentorilus, mida selles hankes ei kavandata).*

Riigihankes ei ole nõuet, mille kohaselt peaks pakkujal olema põllumajandussektori alane pädevus. Lisaks on tuvastatav, et EESTIMAA TALUPIDAJATE KESKLIIDU ja Eesti Maaelu Nõuandeteenistuse pakkumused said vastavalt 20 ja 35 hindepunkti, kuigi tagasiside kohaselt olid neil meekonna kogemused piiratud või tõendamata. Hankija hindamine selles kriteeriumis ei ole olnud selge, arusaadav, võrdne ega objektiivne. Vaidlustaja pakkumus vääraks 35 hindepunkti, kuna kõik 35 hindepunkti saamise eeldused hindamismetoodika kohaselt on täidetud.

5.4.1.5. Ühtlasi on ebaselge, millisel alusel otsustas Hankija Osas 6 edukaks tunnistada 5 pakkumust, mitte 3 või 4 pakkumust.

5.4.2. Osas 6 tehtud otsust mõjutab ka asjaolu, et Hankija on ebaõigesti muutnud pakkumusi ning parandanud mittevastavas pakkumuses väidetava arvutusvea ning MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus mittevastava pakkumuse edukaks tunnistanud.

5.4.2.1. Vaidlustaja saatis Hankijale neli küsimust:

- 1) *Millist arvutusviga hankija täpsemalt parandas?* Hankija vastas: *Hindamise käigus tuvastas hankija, et nelja pakkuja pakkumustes ei ühtinud riigihangete registri töölehel „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad” punktis 3 esitatud üldkulude määr pakkuja poolt esitatud Vormis 1 (Exceli tabeli lahtris C8) märgitud üldkulude määraga.*

Tegemist oli selgelt tuvastatava arvutusveaga, mille puhul registris kajastatud üldkulude määr ei vastanud pakkumuses esitatud alusandmetele. Hankija on seega selgitanud, et neli pakkujat, sh MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus, eksisid riigihangete registri väljale numbri sisestamisega ning tegemist polnud arvutusveaga. Arvutusviga on matemaatiline viga, mitte hooletusviga. Käesoleval juhul oli Hankijale esitatud ühest küljest info Exceli vormis ja teisalt riigihangete registri vahelehel „Maksumus ja hinnatavad näitajad” – kuidas Hankija teadis, kumb number on korrektne ilma küsimata? Miks peab Hankija Excelis esitatud infot „pakkumuse alusandmeteks“ ja mitte riigihangete registri hindamiskriteeriumide vahelehe vastavat välja? Mõlemad numbrid on „pakkumuse alusandmed“, mistõttu on Hankija eksinud RHS § 117 lg 3 rakendamisel, sest MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumuse puhul avastatud viga ei olnud arvutusviga, vaid hooletusviga ning tegemist on pakkumusega, mis oleks tulnud RHS § 114 lg 2 alusel tagasi lükata.

- 2) *Millised edukaks tunnistamise otsuse raames tehtud hindamistulemused olid tulemused enne arvutusviga osades 3-6 ja millised peale arvutusvea parandamist? Hankija vastas: Pakkujate esitatud üldkulude määrad on näha riigihangete registris pakkumuse all vahekaardil „Maksumus ja hinnatavad näitajad”. Registri poolt arvutatud hindamise tulemused on nähtavad registris Tulemuste osas vahekaardil "Pakkumuste ülevaade". Riigihangete register arvutab hindepunktid automaatselt pakkujate sisestatud andmete alusel. Kui selles andmestikus esinevad arvutusvead, on hankijal kohustus teha parandused väljaspool registrit, lähtudes pakkumuses esitatud korrektsetest andmetest, ning koostada otsused parandatud sisule tuginedes. Parandatud maksumused ja korrigeeritud hindamistulemused on kajastatud: - hindamisprotokollis, mis sisaldab ka lõplikke punktiarvutusi ja aluseks võetud maksumusi, - edukaks tunnistamise otsuses, kus on märgitud õiged maksumused ning koondväärtused pärast arvutusvigade parandamist. Parandused mõjutasid nii konkreetsete pakkujate hindepunkte kui ka kõigi teiste pakkumuste hindepunkte, kuna maksumus oli hindamiskriteerium, mille hindepunktid arvutati järgmise valemi alusel: Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte valemiga: („osakaal“ – („pakkumuse väärtus“ – madalaim väärtus) / „suurim väärtus“) × „osakaal“. Seega parandas Hankija MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus hooletusvea, mis omakorda mõjutas kogu hindamist. Hankija tegevus arvutusvea parandamisel oli lubamatu.*

5.4.2.2. MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumuses pole parandatud arvutusviga vaid hooletusviga. Vaidlustaja sai teada Hankija ebaõigest tegevusest ja MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumuse tegelikust mittevastavusest alles 23.04.2025 teabevahetuse teel, mistõttu ei ole ületatud RHS § 189 lg-s 1 määratud vaidlustuse esitamise tähtaega,

5.4.3. Kokkuvõttes on Vaidlustaja seisukohal, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumused väärinuks Kvaliteedikriteeriumi hindamisel 35 hindepunkti asemel 20 hindepunkti ja Vaidlustaja pakkumus väärinuks 20 hindepunkti asemel 35 hindepunkti nii Kvaliteedikriteeriumi kui ka Meeskonnakriteeriumi alusel. Lisaks tuleb MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumus eemaldada, sest selles on teostatud ebaõige arvutusvea parandus. Selle tulemusel oleks hindamistulemused Osas 6 järgmised ehk viis edukat pakkumust esitanud pakkujat oleksid Vaidlustaja, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, EESTIMAA TALUPIDAJATE KESKLIIT ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu ja Northern Roots MTÜ.

5.5 08.05.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.5.1. Hankija on läbivalt vähendanud Vaidlustaja punkte asjaolu tõttu, et Vaidlustaja ei ole pädev konkreetsetes sihtvaldkondades. Hankija ei ole nõudnud ega plaaninud hinnata valdkonna sisulist pädevust. Hankija on hindamiskriteeriumis sätestanud, et „Pakkuja

meeskonnaliikmed on viimasel kolmel aastal korraldanud kokku üle 5 eri tüüpi (nt koolitus, konverents, õppereis, ettevõtte külastus, trükiste väljaandmine, veebinar vms) teadmussiirde tegevuse Hanke sihtrühmale.“ Ehk kooskõlas Riigihanke esemega – teadmussiire – on Hankija planeerinud kontrollida pakkuja pädevust teadmussiirdes, kuid Vaidlustaja pakumusest on punkte maha võetud seetõttu, et Vaidlustaja ise ei ole konkreetse majandusvaldkonna pädevusega ehk ei toimetanud sisuliselt selles majandusvaldkonnas (vaid üksnes vastava majanduskonna teadmussiirde valdkonnas). Teadmussiire tähendab sõnaveebi kohaselt akadeemilise teadmuse edasikandmist ettevõttesse, mitte ettevõtte majandusvaldkonnas tegutsemist. Selline Hankija lähenemine on vastuolus RHAD-s märgituga.

5.5.2. Osa 3 puudutavad seisukohad

5.1.2.1. Vaidlustaja jääb seisukohale, et selleks, et Hankijal tekiks võimalus valida vahemikku, pidanuks Hankija selle ka RHAD-is ette nägema. Vaidluse esemeks ei ole RHAD-i vaidlustamine vaid selle korrektne kohaldamata jätmine.

5.5.2.2. Kvaliteedi hindamine on subjektiivse elemendiga hindamisotsus. Käesoleval juhul on põhjendatud vaidlustuskomisjoni ja kohtute rangem kontroll, kuivõrd Hankija ei ole toiminud kooskõlas RHS-i ja RHAD-iga.

5.5.2.3. Hankija otsus on vastuolus RHS §-i 3 põhimõtetega (läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtetega). Lisaks on Hankija tegevus vastuolus RHS § 30 lg-ga 7, 9 p-iga 4, § 95 lg 4 p-iga 5, § 114 lg-ga 2, § 117 lg-ga 1, § 120 lg-ga 1. Hankija otsused on probleemsed, ebaselged ja õigusvastased.

5.5.2.4. Vaidlustaja ei nõustu Hankija hinnanguga: *Hankija rõhutab, et vaidlustaja pakumuses ei ole sihtrühma segmentide kirjeldust ega vajaduste kaardistust. Samuti ei ole koolitajate valiku kriteeriumid avatud uutele esinejatele.* Sellist nõuet ei ole võimalik RHAD-ist tuvastada, samuti on pakumuses oleva „kvaliteedi tagamise protsess“ dokumendi lk 5 kirjeldatud p-ides 4-7, kuidas täpsemalt koolitajate valiku kriteeriumid on avatud uutele esinejatele, nt p 4: *Väljastpoolt koolitajate ja praktikute otsimisel küsime esimesena soovitusi meie oma võrgustikust (Rootsist, Soomest, Saksamaalt, Norrast, Lätist, Leedust, UK-st, Itaaliast, Taanist, Poolast ning vajadusel ka IATTO võrgustikust).*

5.5.2.5. Hankija kirjeldab, et *Riskide kaardistamine piirdub pakumuses nelja punktiga, milles ei ole esile toodud potentsiaalseid riske ega riskide realiseerumise puhuks tegevusi või meetmeid.* Vaidlustaja pakumuse lk 8 p-is 5 on loetletud põhjalikult riskide maandamise meetmed, mistõttu on ebaõige Hankija väide, et puuduvad meetmed riskide maandamiseks. Hankija ei ole ette näinud, milline kogus riske peab olema kaardistatud, samuti ei ole Hankija selgitanud, mis riskid nende hinnangul on kaardistamata. Tegelikult on riskide kaardistamine ja juhtimine kirjutatud kogu teenuse kvaliteedi juhtimise dokumendis läbivalt. Hankija ei ole selgitanud RHAD-is, milles formaadis tuleb riskide maandamise meetmed esitleda.

5.5.2.6. Hankija selgitus, mille kohaselt *Hankija selgitab, et üldisem tagasiside Eesti Põllumajandus Kaubanduskoja ja Mahemajanduse Koostöökogu pakumustele on indikatsioon puuduste vähesusele on väärarusaam hindamisotsuse olemusest.* Hankijal on kohustus hindamisotsuses selgitada, milliste asjaolude pinnalt otsus on tehtud ja konkreetsed hindepunktid määratud.

5.5.2.7. Hankija väidab, et *Kogemus mahemajanduses ja toidusektoris ei ole ilmtingimata võrdustavad ning käesoleval juhul puudus vaidlustaja meeskonnal kogemus mahemajanduse valdkonnas. Lähim võimalik haakuv valdkond oli seotud toidusektori müügivõimekusega, mis aga hankija hinnangul ei anna kindlust, et pakkuja oleks suuteline tagama kompetentsi*

12 (37)

mahemajanduses. Hankija hangib Riigihanke raames koolituspartnerit ja asjaolu, et Hankija on asunud hankemenetluse kestel hindama reaalselt majandusvaldkonna pädevust, mitte koolituspädevust, on lisaks vastuolule RHAD-iga vastuolus ka riigihanke tingimuste seadmise põhimõtetega, mille kohaselt saab hankija hinnata ja kontrollida üksnes hankelepingu esemega seotud asjaolusid.

5.5.2.8. Hankija on märkinud, et *edukate pakkujate meeskonnad omasid varasemat kogemust mahemajanduse tehnoloogiasirde praktilises elluviimises ja koostöös teadusasutustega; vaidlustaja puhul see kogemus ei ilmnenu*. Hindamismetoodika ei näinud ette pakkumuste võrdlemist.

5.5.3. Osa 4 puudutavad seisukohad

5.5.3.1. Hankija märgib, et ei ole tagasisidestanud Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale kuluefektiivsust ning selgitab, et seda ei ole tehtud ka Vaidlustaja pakkumusele, mistõttu väärivad Vaidlustaja tegelikult madalamaid hindepunkte. Vaidlustaja pakkumus ei ole selles osas vaidluse esemeks.

5.5.3.2. Hankija on seadnud RHAD-is hindamismetoodika osana eelduse, et maksimaalsete punktide saamiseks peab pakutav teenus olema realistlik ja kuluefektiivne – see omakorda tähendab, et kui need asjaolud ei ole täidetud, siis ei ole võimalik saada ka maksimaalseid hindepunkte. Hankijal ei ole õigust valida, milliseid eeldusi pakkumus täidab ja milliseid mitte.

5.5.3.3. Hankija selgitab, et *Vaidlustaja pakkumuses ei ole ühtegi viidet sektori spetsiifikale, mistõttu on täiesti vale vaidlustaja vastupidine väide. Samuti puudus põhjalik riskide kaardistamine või maandamistegevuste kirjeldus*. Vaidlustaja esitatud „kvaliteedi tagamise protsess“ dokumendi lk-l 7-8 on käsitletud väga mitmeid riske, sh dokumentatsiooni õigeaegsust, täpsust, osalejate rahulolu, partnerite rahulolu ning nendega koos ka meetmed maandamiseks. Lisaks on Vaidlustaja selgitanud, et kaasatakse koolitajad, kellel on vähemalt 10 aastane töökogemus rahvusvahelisest ärist, vähemalt 3 erineva toidu- ja või põllumajandussektori ettevõtte nõustamise kogemus või seal töötamise kogemus viimase 5 aasta jooksul.

5.5.3.4. Hankija ei nõustu Vaidlustajaga, et toidutootmine ja toidusektori-alane kogemus on igal juhul võrdsustavad ning praegusel juhul ei olnud Vaidlustaja toidusektori-alane kogemus kuidagi seotud toidutootmisega. Hankija hangib Riigihanke raames koolituspartnerit. Vaidlustajal on valdkonnaalane koolituskogemus ning ta on pädev ka sihtrühma koolitama.

5.5.3.5. Hankija väitel puudus tal põhjendamatult madala maksumuse kontrolli kohustus, kuna RHS § 115 kohaldub RHS 2. ptk-le ning teatud erihangetele, mille puhul see on seaduses sätestatud. Raamlepingule RHS § 115 ei kohaldu. Raamleping ei ole riigihanke menetlusliik.

5.5.4. Osa 5 puudutavad seisukohad

5.5.4.1. Hankija selgitab seoses Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumuse hindamisega, et *Vähene otsekontakt riigihanke osa valdkonna isikutega on hankija hinnangul Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumuses kompenseeritud hästitöötava koostööga*. Hankija ei ole kõiki pakkujaid võrdselt kohelnud, kuivõrd millegi puudumise kompenseerimise võimalused ei ole hindamismetoodikas ette nähtud.

5.5.4.2. Hankija selgitab Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumuse hindamisel kuluefektiivsuse ja realistlikkuse küsimuses, et selgitas seda juba Osa 4 puhul. On ebaselge, kas Eesti Kaubandus-Tööstuskoja esitas siis mõlemas osas samad

pakkumused või kuidas saab Hankija hinnang Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumusele kattuda nii Osas 4 kui ka Osas 5 – Hankija pöörab läbivalt tähelepanu, et iga osa on unikaalne. Hankija jätab käsitlemata asjaolu, et kolm pakkujat on teinud kooskõlastatud tegevusi ning Hankija on sellel põhjusel määranud pakkujatele maksimaalsed hindepunktid.

5.5.4.3. Vaidlustaja pakkumuse puhul ei selgita Hankija, mida tähendab *põhjalik* ja mis täpsemalt põhjalikkusest puudu jäi.

5.5.4.4. Hankija selgitab, et *Vaidlustaja esile toodud kommunikatsioon on pakkumuses esitatud teabe põhjal seotud vaidlustaja poolse teabe edastamisega sihtrühmadele. Pakkumuses puudub viide, et vastav kommunikatsioon puudutaks kuidagigi sihtrühma vajaduste tuvastamist. Samuti puudub selgitus, kuidas arvestatakse saadud tagasiside – seda nõuab aga 35 hindepunkti saamiseks hindamismetoodika*. Vaidlustaja on „kvaliteedi tagamise protsess“ dokumendi lk-l 7 pühendanud terve peatüki sellele, kuidas toimub järjepidev tagasiside ja parendusprotsess. See täiendab juba lk 2 märgitud kommunikatsiooniga seotud sisendit.

5.5.4.5. Hankija märgib, et *Vaidlustaja toob õigesti ise esile, et sõnaselgelt on vaidlustaja pakkumuses esile toonud vaid ühe riski – koolitajate ja osalejate leidmine. Rohkem riske vaidlustaja enda pakkumuses kaardistanud ei ole*. Vaidlustaja esitatud „kvaliteedi tagamise protsess“ dokumendi lk-l 7-8 on käsitletud väga mitmeid riske, sh dokumentatsiooni õigeaegsust, täpsust, osalejate rahulolu, partnerite rahulolu ning nendega koos ka meetmed maandamiseks.

5.5.4.6. Hankija on seisukohal, et puudub alus arvata, et pakkujate vahel oleks konkurentsi kahjustav kokkulepe.

EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT selgitab oma vastuses vaidlustusele, et sai nii soodsat üldkulu määra pakkuda, kuna lepingu esemeks olevad tegevused kattuvad nende igapäevatööga. Samal ajal on Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumus saanud maksimaalsed hindepunktid põhjusel, et teiste pakkujatega tehakse Riigihanke ja sõlmitava lepingu raames koostööd, mitte igapäevase töö raames. Seega kõik olemasolevad tõendid viitavad sellele, et Riigihanke lepingut asutakse kooskõlastatult kolmekesi täitma, olles osutunud kolmekesi raamlepingu partneriteks.

5.5.4.7. Hankija eksib ka RHS § 95 lg 4 valikulisuse põhimõttes leides, et kuivõrd ta ei tuvastanud RHS § 95 lg 4 p-i 5 esinemist, siis ei pidanud ta kaalutlema, kas pakkujaid kõrvaldada või mitte. Valikuliste kõrvaldamise aluste esinemisel kohustab seadus hankijat ettevõtja kõrvaldamist kaaluma. Hankijal ei ole kohustust ettevõtjat RHS § 95 lg-s 4 loetletud asjaolude ilmnemisel hankemenetlusest kõrvaldada, kuid hankijal tuleb kõiki kaalutusreegleid järgides jõuda otsusele, kas konkreetset juhul on selline teguviis põhjendatud või mitte. Käesoleval juhul on kolm pakkujat läbi koostöö saavutanud olukorra, kus neil on võimalik kogu raamleping ära jagada (nad on kolmekesi raamlepingus partneriks) ning seeläbi edaspidi teha roteerivaid pakkumusi.

5.5.5. Osa 6 puudutavad otsused

5.5.5.1. Viga Kolmanda isiku 4 pakkumuses ei tulenenud riigihangete registri kasutamise tehnilisest vormistusest, vaid pakkuja tehnilisest ebapädevusest, mis ei anna alust RHS § 117 lg 3 kohaselt arvutusvea parandamiseks. Hankija ei selgita ka vaidlustusmenetluses, milline matemaatiline tehe vajas parandamist, vaid viitab ainult, et pakkuja oli ühes dokumendis esitanud ühe numbri ja teises teise.

5.5.5.2. Hankija selgitab, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumustele Kvaliteedikriteeriumi alusel antud hindepunktid kattuvad Osades

4 ja 5 esitatuga, mistõttu eraldi Hankija neid ei käsitle. Vaidlustajale on ebaselge, kas Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda esitas siis igas osas sama pakkumuse, lisaks veel on omavahel samad pakkumused esitanud ka Mahepõllumajanduse Koostöökogu ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda või kuidas Hankija saab erinevate osade erinevaid pakkumusi koos käsitleda. Samuti ei näe hindamismetoodika ette pakkumuste võrdlust, mistõttu ei saa Hankija võrrelda Vaidlustaja pakkumust kolmandate isikute pakkumusega.

5.5.5.3. Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumuse osas on Hankija selgitanud, et *sihtrühma kirjeldamine arvumbriga ei ole hindamise kriteeriumi või hindamismetoodikaga nõutud. Isegi, kui arvumbrid oleks nõutud, siis vaidlustaja ise on samuti jätnud arvumbrid esitamata*. Hankija tagasiside pakkuja oli, et sihtrühm on kirjeldatud üldisel tasemel, arvumbriteta ja tegemist ei ole Vaidlustaja välja mõeldud puudusega pakkumuses, mistõttu on arusaamatu Hankija selgitus, et hindamismetoodika seda ei nõudnud.

5.5.5.4. Hankija selgitab Vaidlustaja pakkumusele antud hindepunktide osas, et edukaks tunnistatud pakkumused olid paremad ja põhjalikumad. Võrdlev hindamine on õigusvastane.

5.5.5.5. Meeskonna hindamisel väidab Hankija, et Vaidlustaja ei ole esile toonud, mille põhjal vääriks tema pakkumus just 35 hindepunkti. Vaidlustaja leidis eelnevalt, et Hankija on hinnanud midagi, mida hindamismetoodika ette ei näinud. Asjaolu, et tegevused on suunatud põllumajandussektorile, ei eelda, et pakkujal endal on isiklik kogemus põllumajandussektoriga. Riigihanke esemeks ei ole põllumajandussektoris töötamine vaid selles sektoris koolitamine.

5.5.6. Seisukoht Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (Kolmas isik 1) vastusele

5.5.6.1. Osaga 3 seondult ajab Kolmas isik 1 segamini nõude mingi valdkonnaga konkreetselt tegeleda ja võimekuse vastavas valdkonnas koolitada – need on kaks täiesti erinevat pädevust, mida Hankijal tuli hinnata. Vaidlustajal on valdkonna koolitamise kogemus, kuid Vaidlustaja põhivaldkond ei ole (ega peagi olema) konkreetse Riigihanke osa valdkond.

5.5.6.2. Osa 4 puhul esitatud vastuses on Kolmas isik 1 käsitlenud enda pakkumuse sisu. Vaidlustaja on seisukohal, et ka Vaidlustaja pakkumuses oli vajalikul tasemel välja toodud kogu teenuse osutamise õnnestumiseks vajalik teave. Pädevuse küsimuses jääb Vaidlustaja enda juurde – reaalne tegevuskogemus või koolituskogemus on erinevad asjad, mida tuleb ka vastavalt hinnata.

Vaidlustaja ei ole väitnud, et Hankija pidi teostama põhjendamatult madala maksumuse kontrolli – Vaidlustaja väide on, et selle tegemiseks pidi Hankijal tekkima kahtlus.

5.5.6.3. Osaga 5 seondult ei saa Vaidlustaja esitada tõendeid nt sellest, kas teised pakkujad on teinud koostööd või mitte. Vaidlustuskomisjon ja kohtud, pääsedes ligi kõikidele pakkumustele ja Hankija koostatud dokumentidele, saavad vastavaid asjaolusid kontrollida.

5.5.7. Seisukoht Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (Kolmas isik 2) vastusele

5.5.7.1. Kolmas isik 2 selgitab, et on esitanud pakkumuse iseseisva pakkujana ning sellel järgneb põhjendus, milliste erialaliitudega koostööd tehakse. Vaidluse osaks on küsimus sellest, kuidas saab olla lubatud erinevate pakkujate koostöö olukorras, kus nad ei ole ühispakkujad. Tegemist on konkurentsi moonutamisega. Selline olukord ei ole lubatav, liiatigi ei saa see olla aluseks kõrgete hindepunktide andmisel.

5.5.7.2. Kolmanda isiku 2 väitel on pakkumuses kõik nõutud osad olemas hoolimata asjaolust, et Hankija neid ei hinnanud. Vaidluse all on hindepunktide andmine konkreetse protokolliga ja otsuse kontekstis.

5.5.8. Seisukoht EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU (Kolmas isik 3) vastusele
Kolmas isik 3 ei esitanud sisulisi vastuväiteid hindamisega seotud väidetele vaidlustusest. Küll aga selgitas ta üldkulude määra kujunemist väitega, et tegemist on peamiselt nende igapäevatööga, mistõttu on määr ka madal. Samuti viitas Kolmas isik 3 efektiivsele meeskonnale. Esitatud põhjendused ei ole piisavad hindamaks, kas tegemist on põhjendamatult madala maksumusega või mitte, liiati on vaidluse all asjaolu, kas Hankijal pidi tekkima kahtlus. Paljasõnalised väited ei ole piisavad.

6. Hankija, **Maaelu Teadmuskeskus**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Osa 3

6.1.1. Hankijal ei ole kohustust sõlmida raamlepingut kolme pakkujaga.

RHAD-i kohaselt sõlmib Hankija raamlepingu „2 kuni 3“ lepingupartneriga. Käesoleval juhul oli pakkumuste kvaliteetide vahe märkimisväärne. Seetõttu piirdus Hankija raamlepingu sõlmimisega väiksemas mahus.

6.1.2. Vaidlustaja pakkumust on hinnatud õigesti.

6.1.2.1. Ekslik on Vaidlustaja seisukoht nagu oleks hindamise ja edukaks tunnistamise otsus hindamisotsus, mitte kaalutlusotsus, ning vastavale otsusele saab vaidlustuskomisjon ja kohus kohaldada kaalutlusotsusest rangemat kontrolli. Riigikohtu seisukoht (RKHKo 3-20-1198, p 17) järeldab, et kohtulik järelevalve hindamisotsuste üle on piiratud ning kõrvaldada tuleb eelkõige olulised vead ja välistada meelevaldsus. Samuti kinnitab Riigikohus (RKHKo 3-31-75-12, p 20), et hindamiskriteeriumide alusel tehtud otsuseid ei või kohus vabalt asendada, kui need on tehtud nõuetekohaselt kaalutletult. Vaidlustaja ei ole esile toonud, et Hankija otsuses esineks menetlus- või vormivigu, samuti et vastav otsus oleks vastuolus kehtiva õiguse või õiguse üldpõhimõtetega.

6.1.2.2. Vaidlustaja väitel vääraks Vaidlustaja pakkumus Kvaliteedikriteeriumi alusel 35 punkti, kuna kõik eeldused selleks on täidetud.

Hankija rõhutab, et Vaidlustaja pakkumuses ei ole sihtrühma segmentide kirjeldust ega vajaduste kaardistust. Samuti ei ole koolitajate valiku kriteeriumid avatud uutele esinejatele. Vastupidi, pakkumuse kohaselt kaasatakse uusi esinejaid alles siis, kui pakkuja ei ole leidnud esinejat olemasolevast koostöövõrgustikust (ükski esineja kas ei sobi või ei saa teadmussiirdes osaleda). Riskide kaardistamine piirdub pakkumuses nelja punktiga, milles ei ole esile toodud potentsiaalseid riske ega tegevusi või meetmeid riskide realiseerumise puhuks. Nenditakse, et ollakse proaktiivsed ja kasutatakse riskide maandamise tööriistu ja meetodikaid. Arvestades toodud puudusi on Hankija seisukohal, et Vaidlustaja pakkumus vastab 5 hindepunktile.

6.1.2.3. Üldisem tagasiside Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Mahemajanduse Koostöökogu pakkumustele on indikatsioon puuduste vähesusele, mistõttu ei ole asjakohane Vaidlustaja väide, et kuna eeltoodud pakkujatele antud tagasiside on üldisem, siis väärinuks ka Vaidlustaja 35 punkti. Edukaks tunnistatud pakkujad esitasid sisukad, sektoripõhiselt diferentseeritud tegevusplaanid, mis olid seotud AKIS-e eesmärkidega. Vaidlustaja pakkumus jäi üldsõnaliseks ja ei sisaldanud mahemajanduse kitsaskohtade selget lahendust.

6.1.2.4. Meeskonnakriteeriumi alusel hindamise osas on Vaidlustaja seisukohal, et tema pakkumus väärinuks 35 hindepunkti. Nii Kvaliteedikriteeriumis kui Meeskonnakriteeriumis on selgelt esile toodud, et pakkumuse esitamisel tuleb lähtuda Riigihanke osast ja valdkonnast. Meeskonna kogemuse mitmekesisuse hindamiskriteeriumis on kirjas: *Kogemus tuleb esitada vastava hanke osas toodud valdkonna suhtes, et hinnata meeskonna asjakohasust ja sobivust*
16 (37)

raamlepingu täitmiseks. Osa 3 valdkond on mahemajandus. Kogemus mahemajanduses ja toidusektoris ei ole ilmtingimata võrdustavad ning käesoleval juhul puudus Vaidlustaja meeskonnal kogemus mahemajanduse valdkonnas. Lähim võimalik haakuv valdkond oli seotud toidusektori müügivõimekusega, mis aga Hankija hinnangul ei anna kindlust, et pakkuja oleks suuteline tagama kompetentsi mahemajanduses. Seetõttu on Hankija põhjendatult andnud Vaidlustaja pakkumusele 5 hindepunkti. Edukate pakkujate meeskonnad omasid varasemat kogemust mahemajanduse tehnoloogiasirde praktilises elluviimises ja koostöös teadusasutustega. Vaidlustaja puhul see kogemus ei ilmnenu.

6.2. Osa 4

6.2.1. Hankija ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, et Hankijal on Osas 4 kohustus sõlmida raamleping kolme pakkujaga samadel põhjustel, mis on esitatud Osa 3 kohta.

6.2.2. Vaidlustaja väitel ei saanud Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumusele omistada Kvaliteedikriteeriumi alusel 35 hindepunkti, kuna pakkumuses ei ole kirjeldatud et kavandatavad tegevused on realistlikud ja kuluefektiivsed, ühtlasi ei tohi need tekitada täiendavad halduskoormust. Hankija on esile toonud, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumus on põhjalikult läbi mõeldud, süsteemne ja struktureeritud meetodika sihtrühma vajaduste kaardistamiseks, mis on seotud organisatsiooni igapäevaste töövoogudega ja seetõttu ei tekita liikmetele ülemäärast koormust. Lisaks eelnevale märgib Hankija, et kuluefektiivsuse osas ei ole tagasisidestatud ka Vaidlustaja pakkumust. Hankijale ei ole arusaadav Vaidlustaja käsitus, mille kohaselt isegi kui vastavad puudused Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumuses esineksid, siis peaksid just need puudused tingima madalama hindepunkti saamise.

6.2.3. RHS § 117 lg 1 teine lause ei kohusta Hankijat esitama hindamise kohta detailset ülevaadet, vaid peab olema lühikokkuvõte. Hankija põhjendused ei ole lakoonilised, samuti on aru saada, millest lähtuvalt on punkte antud.

6.2.4. Vaidlustaja väitel on EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumusele antud Kvaliteedikriteeriumi eest valesti 35 hindepunkti. Vaidlustaja vastuväide on sisult sama Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumuse kohta esitatud vastuväitega.

6.2.5. Vaidlustaja väitel vääraks tema pakkumus Kvaliteedikriteeriumi alusel 35 hindepunkti. Vaidlustaja pakkumuses ei ole ühtegi viidet sektori spetsiifikale ja vastupidine väide on vale. Samuti puudus põhjalik riskide kaardistamine või maandamistegevuste kirjeldus. Pakkumuses on üksnes mõõndud, et kasutatakse riski maandamise tööriistu ja meetodikaid. Vaidlustaja väite, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU pakkumused sisaldasid vähem täpseid mehhanisme, alus ei ole tuvastatav. Kõrgemad punktid anti sisulise meetodika ja mõõdikute esitamise eest. Vaidlustaja meetodid ei näidanud selget mõju ega seost Osa 4 valdkonnaga.

6.2.6. Vaidlustaja arvates oleks tema pakkumus Meeskonnakriteeriumi alusel pidanud saada 35 hindepunkti. Hankija ei nõustu Vaidlustajaga, et toidutootmine ja toidusektori-alane kogemus on igal juhul võrdsustavad ning praegusel juhul ei olnud Vaidlustaja toidusektori-alane kogemus kuidagi seotud toidutootmisega. Seetõttu on Hankija tagasiside põhjendatud ja õige. Samuti kordab Hankija, et Riigihanke osa valdkond on hindamise kriteeriumis esile toodud ning pakkujad pidid esitama oma kogemuse just vastavas valdkonnas. Vaidlustaja seda ei teinud.

6.2.7. Vaidlustaja väitel oleks Hankija pidanud EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumused tagasi lükkama, sest tegemist on põhjendamatult madala maksumustega pakkumustega. Hankija on seisukohal, et RHS § 115

kohaldub RHS 2.ptk-le ning teatud erihangetele, mille puhul see on seaduses sätestatud. Raamlepingule RHS § 115 ei kohaldu. Isegi kui asuda seisukohale, et RHS § 115 kohaldub, siis RHS § 115 lg 1 kohaselt peab madala maksumuse kahtluseks olema objektiivne alus, mis viitaks sellele, et lepingut ei ole võimalik pakutud tingimustel täita. Hankija leiab, et madal hind võib olla konkurentsieelis ega nõua automaatselt täiendavat selgitust, kui see ei tähenda hanke eesmärkide ohtu seadmist. Praegusel juhul eristuvad ühikuhinnad oluliselt pakkujatel, kes on avalik-õiguslikud isikud nende ühikhindadest, kes on eraõiguslikud isikud. Hankija hinnangul võib selline erinevus tuleneda olemasolevatest infrastruktuuridest. Seetõttu puudus Hankijal kahtlus lepingu täitmise osas, st objektiivne alus pakkumuste tagasi lükkamiseks.

6.3. Osa 5

6.3.1. Vaidlustaja väitel väärinuks Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumus Kvaliteedikriteeriumi alusel 20 hindepunkti, sest: *kolm pakkujat on teinud kooskõlastatud tegevusi. See iseenesest on ka kõrvaldamise alus kooskõlastatud tegevuse tõttu § 95 lg 4 p 5 kohaselt. Lisaks on oluline puudus vähene otsekontakt põllumajandus- ja toidutootjatega - see võib mõjutada pakkuja võimet täielikult mõista ja rahuldada sihtrühma vajadusi, mis on oluline kvaliteedi tagamise aspekt. Hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed, tagasisidestatud seda osa aga ei ole, mistõttu on eeldatav, et seda osa pakkumuses kirjeldatud ei ole.*

Hankija on seisukohal, et vähene otsekontakt Riigihanke osa valdkonna isikutega on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumuses kompenseeritud hästitöötava koostööga. Vaidlustaja vastuväite osas, mis puudutab kuluefektiivsus ja realistlikkust, on Hankija oma seisukoha juba esitanud.

6.3.2. Vaidlustaja väitel tulnuks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumusele anda Kvaliteedikriteeriumi eest 20 hindepunkti. Hankija on selles osas oma seisukoha esitanud ega hakka seda kordama.

6.3.3. Vaidlustaja väitel pidanuks tema pakkumus saama Kvaliteedikriteeriumi alusel 35 hindepunkti. Hankija rõhutab Vaidlustaja enda poolt väljatoodut, et 35 hindepunkti saamiseks pidid vastavad põhimõtted olema põhjalikult lahti kirjutatud. Hankija hinnangul ei vasta lause *teadmussuure programmi kvaliteedi tagamise põhimõtted on läbimõeldud, süsteemsed ja sihtrühmale väärtust loovad* põhjalikkuse kriteeriumile. Vaidlustaja esile toodud kommunikatsioon on pakkumuses esitatud teabe põhjal seotud Vaidlustaja poolse teabe edastamisega sihtrühmadele. Pakkumuses puudub viide, et vastav kommunikatsioon puudutaks kuidagi sihtrühma vajaduste tuvastamist. Samuti puudub selgitus, kuidas arvestatakse saadud tagasisidet – seda nõuab aga hindamismetoodika 35 hindepunkti saamiseks. Vaidlustaja toob õigesti esile, et sõnaselgelt on Vaidlustaja oma pakkumuses esile toonud vaid ühe riski – koolitajate ja osalejate leidmine. Ka maandamistegevused on pakkumuses täpselt nii üldsõnalised nagu Vaidlustaja vaidlustuses märgib, st puudub nõutav läbimõeldus. Hankija hinnangul ei vasta selline pakkumus maksimaalsetele hindepunktidele. Arvestades esinevaid puuduseid ei ole võimalik anda Vaidlustaja pakkumusele maksimaalseid hindepunkte.

6.3.4. Vaidlustaja väidab, et vähemalt EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumused oleks tulnud põhjendamatult madala maksumuse tõttu tagasi lükata. Hankija ei nõustu sellise seisukohaga ja on oma seisukohti juba eelnevalt põhistanud.

6.3.5. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja kõrvaldamata jätmine on vastuolus RHS § 94 lg 4 p-ga 5.

6.3.5.1. Vaidlustaja leiab, et eelnimetatud pakkujate esitatud tegevuskavast selgus, et iseseisvalt Riigihankes osalevad pakkujad ehk konkurendid KonkS-i mõttes kavatsevad teha koostööd. Hankija on seisukohal, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on jäetud õiguspäraselt kõrvaldamata, sest puudub alus arvata, et pakkujate vahel oleks konkurentsikahjustav kokkulepe. Vaidlustaja tugineb sellele, et pakkujad oma igapäeva toimingutes teevad koostööd, jagavad andmeid. Selline tegevus ei ole pakkuja kõrvaldamise aluseks.

6.3.5.2. RHS § 95 lg-s 4 sätestatud kõrvaldamise aluste tinglik "vabatahtlikkus" seisneb selles, et kui hankija on kontrolli tulemusel tuvastanud mõne sellise aluse esinemise pakkuja või taotleja suhtes, siis erinevalt sama paragrahvi lg-s 1 sätestatud nn kohustuslikest kõrvaldamise alustest, millele peab vältimatult järgnema ettevõtja hankemenetlusest kõrvaldamine, peab hankija kaalutlema, kas pakkuja või taotleja kõrvaldada või mitte. Kuivõrd Hankija ei tuvastanud RHS § 95 lg 4 p-is 5 nimetatud aluste esinemist, ei pidanud Hankija ka kaalutlema, kas pakkujad kõrvaldada või mitte.

6.4. Osa 6

6.4.1. Vaidlustaja väitel oleks MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus pakkumus tulnud jätta vastavaks tunnistamata, sest riigihangete registri töölehel „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad” p-is 3 esitatud üldkulude määra parandamine Hankija poolt ei olnud RHS § 117 lg 3 alusel lubatud. Hankija on seisukohal, et vastav eksimus tuleks lugeda arvutusveaks RHS § 117 lg 3 mõistes.

6.4.1.1. MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus esitatud andmetes esinenud viga tulenes riigihangete registri kasutamise tehnilisest vormistusest ning esines vastava pakkuja kõikides pakkumustes. Võttes arvesse Vormis 1 esitatud andmeid oli Hankijale arusaadav, et registri töölehel „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad” p-i 3 sisestatava üldkulude määra sisestamisel on pakkuja teinud sisuliselt arvutusvea ja eksimuse olemust arvestades ei tekkinud kahtlust, kas õiged andmed on Vormis 1 või registris.

6.4.1.2. Vea iseloom ja paranduse loogika on üheselt tuvastatav, see ei andnud pakkujale konkurentsieelist ega muutnud hinnatud pakkumuse sisu.

6.4.1.3. Isegi kui tuvastatakse, et vastav parandus ei ole kooskõlas RHS § 117 lg-ga 3, siis ei muuda see Vaidlustaja positsiooni Osas 6.

RHAD nägi ette, et Osas 6 sõlmib Hankija raamlepingu 2-5 pakkujaga. Hankija tunnistas edukaks viis pakkumust. Nendest madalaimad punktid olid Northern Roots MTÜ-l ja MTÜ-l Eesti Maaelu Nõuandeteenistus. Arvestades, et Hankijal on õigus sõlmida raamleping ka vähemate pakkujatega, ei tunnistataks Vaidlustaja pakkumust endiselt edukaks.

6.4.2. Vaidlustaja väitel pidanuks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumusele andma Kvaliteedikriteeriumi eest 20 hindepunkti. Vaidlustaja vastuväide seisneb selles, et Hankija ei ole tagasisides eraldi esile toonud kuluefektiivsust ja tegevuste realistlikkust. Hankija on oma seisukoha selles osas juba esitanud, kuid kordab, et vastavate märksõnade puudumine tagasisides ei tähenda, et pakkumus oleks olnud selles osas puudulik.

6.4.3. Vaidlustaja väitel pidanuks Mahepõllumajanduse Koostöökogu pakkumusele andma Kvaliteedikriteeriumi alusel 20 hindepunkti. Vaidlustaja heidab ette, et *Hankija on kirjeldanud, et sihtrühma kirjeldamine on teostatud üldisel tasemel arvnumbriteta ehk see vajab tegelikult täiendavat detailsust, et vastata 35 hindepunkti eeldustele. Hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed, samuti*

19 (37)

halduskoormust vähendavad - tagasisidestatud seda osa aga ei ole, mistõttu on eeldatav, et seda osa pakkumuses kirjeldatud ei ole. Oma varasemat selgitust kordamata lisab Hankija, et sihtrühma kirjeldamine arvnumbriks ei ole hindamise kriteeriumi või hindamismetoodikaga nõutud. Ka Vaidlustaja ei ole neid oma pakkumuses esitanud.

6.4.4. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et tema pakkumus pidanuks Kvaliteedikriteeriumi alusel saada 35 hindepunkti. Vaidlustaja pakkumuses esinesid olulised puudused. Kordamata eespool esitatut rõhutab Hankija, et täielikult on põhistamata väide, nagu ei oleks võimalik Hankija poolt antud tagasisidest tuvastada, mis probleemid täpsemalt esinesid. Esinesid järgmised probleemid: sisustamata on valdkonna sihtrühma mõistmine; pakkumusest ei selgu, kuidas arvestatakse sektori spetsiifikat; sisseelamisprotsess ei võta arvesse, et Riigihange sisaldab avalikkusele suunatud üritusi ja materjale; kvaliteedinõuded koolitajatele on liiga piiravad; riskide kaardistamine ja hindamine on üldsõnaline, nimetamata on korraldajast endast tulenevad riskid. Vale on Vaidlustaja väide nagu oleks tema pakkumus kõiki neid küsimusi põhjalikult selgitanud. Ainuüksi väärrib märkimist see, et riske on esile toodud vaid üks.

6.4.5. Vaidlustaja väitel pidanuks Meeskonnakriteeriumi eest omistama tema pakkumusele 5 hindepunkti asemel 35 hindepunkti. Vaidlustaja ei ole esile toonud, miks väärriks tema pakkumus just 35 hindepunkti. Horisontaalse teadmussiirde tegevused on suunatud põllumajandussektorile, mistõttu ei ole meelevaldne nõuda pakkujatelt kogemust põllumajandussektoriga. Teiste pakkujate esitatud meeskonna kogemuse kirjeldused ei mõjuta kuidagi Vaidlustaja esitatud kogemuse hindamist, seetõttu ei ole asjakohane see, kuidas hinnati nt EESTIMAA TALUPIDAJATE KESKLIIDU ja Eesti Maaelu Nõuandeteenistuse meeskonna kogemusi.

6.5. Hankija esitas 13.05.2025 täiendava seisukoha.

6.5.1. Osa 3

6.5.1.1. Hankijal on õigus sõlmida raamleping RHAD-is kehtestatud vahemikku jääva arvu pakkujatega.

6.5.1.2. Hankija jääb selle juurde, et hindamise ja edukaks tunnistamise otsus on kaalutlusotsus, kuid isegi kui tegemist on hindamisotsusega, siis lähtub otsus mh asjakohastest, täielikest ja tõendatud faktidest ning õiguse üldpõhimõtetest.

6.5.1.3. Pakutava teenuse kvaliteedi puhul on Hankija Vaidlustajale ette heitnud mh seda, et:

- pakkuja ei sisusta sihtrühma mõistmist. Tulenevalt hindamiskriteeriumist ja hindamismetoodikast, samuti muudest riigihanke alusdokumentidest, pidid pakkumused lähtuma iga osa puhul just vastava osa valdkonna spetsiifikast. Vaidlustaja pakkumus ei sisalda kirjeldust selle kohta, kuidas arvestatakse sihtrühma erinevate profiilidega (neid isegi ei nimetata) ning mil moel arvestatakse nendega tegevuste kavandamisel, mistõttu ei ole pakkuja veenvalt esile toonud, et pakkumuses esitatud teenuse kvaliteet vastab täielikult Riigihanges sätestatud ootustele;
- riskide kaardistamine on üldsõnaline, nimetamata on korraldajast endast tulenevad riskid.

6.5.2. Vaidlustuses on läbivaks motiiviks see, et Vaidlustaja omistab oma pakkumusele tegelikkusest oluliselt suurema põhjalikkuse (viited peatükkidele ja kirjeldustele). Nii on riskide maandamise tööriistade mainimisest saanud vaidlustuses põhjalik loetelu riskide maandamise meetmetest. Hankija ei väida, et Vaidlustaja pakkumused oleks tervikuna olnud üksnes lakoonilised ja sisutühjad laused, kuid osas, mille tõttu Hankija on hindepunkte vähendanud, oli pakkumus nii Osas 3, kui ka Osades 4, 5 ja 6, üldsõnaline ning ebapiisav.

6.5.3. Vaidlustaja on korduvalt esile toonud väidetavaid puudusi Hankija tegevuses, mis puudutavad hindepunktide andmist Vaidlustaja pakkumusele. Samuti on Vaidlustaja kolmandate isikute hindepunkte vaidlustanud, sest esineb väidetavalt üks minetus arvestades tagasisidet või Vaidlustaja enda järeldust. Arvestades, et Vaidlustaja ükski pakkumus ei võta arvesse vastava Riigihanke osa sihtrühma spetsiifikat, siis ainuüksi seetõttu on iga vaidlustatud osa puhul võimatu, et Vaidlustaja pakkumus oleks võinud väidetavate vigade mitteesinemisel saada Kvaliteedikriteeriumi eest maksimaalsed hindamispunktid.

6.5.4. Hankija ei ole pakkumusi hinnanud omavahelises võrdluses ja on üksnes vastuses vaidlustusele selgitanud, miks ei ole Hankija sõnaselgelt esile toonud Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumusele Osas 4 antud tagasisides kuluefektiivsuse nõuet. Hankija on selgitanud, et Vaidlustaja järeldus on spekulatiivne ja sellise tõlgenduse korral väärinuks ka Vaidlustaja enda pakkumus sageli maksimaalselt 5 hindepunkti.

Vaidlustaja on seadnud kolmandate isikute pakkumustele oluliselt kõrgemad standardid kui enda pakkumusele. Kui Vaidlustaja on seisukohal, et tagasiside puudumine mingi konkreetse hindamiskriteeriumi sisu osas tähendab, et seda käsitletud pakkumuses ei kajastatudki, peaks Vaidlustaja samast standardist lähtuma ka enda pakkumuse suhtes.

6.5.5. Vaidlustaja on seisukohal, et Meeskonnakriteeriumi puhul ei ole Hankijal lubatud hinnata kogemust vastava Riigihanke osa sihtrühmaga. Hankija sellega ei nõustu. Hankija seatud vastavustingimused kehtestatakse pakkumuse sisule ning need näitavad, kas pakutav teenus vastab Hankija eesmärkidele ja vajadustele. Hankijal on käesoleval juhul vajadus valdkonnaspetsiifilise teadmussiirde teenuse järele ning seetõttu on Hankija läbivalt esile toonud, et pakkumus tuleb esitada arvestades Riigihanke osa sihtrühma. Arvestades AKIS-e ja selle sihtrühmade spetsiifikat, on selge, et pakkujad, kellel on juba varasem kogemus Riigihanke osade puhul esile toodud sihtrühmadega, suudavad üles leida just õiged sihtrühma profiilid. Seetõttu puudub Hankijal kindlus, et Vaidlustaja, kelle meeskonnal puudub kogemus sihtrühma spetsiifiliselt, oleks suuteline tagama sama kvaliteetset teenust, kui meeskond, kes juba on sihtrühma tundma õppinud.

6.5.6. Osa 4

6.5.6.1. Kolmandate isikute pakkumustele antud hindepunktid ei ole sõltunud Vaidlustaja pakkumusele antud hindepunktidest. Hankija on selgitanud, et ekslik on Vaidlustaja väide nagu puudunuks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumuses ülevaade kuluefektiivsusest, st vale on väide, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja pakkumus väärinuks madalamaid hindepunkte. Samuti on Vaidlustaja Hankija poolt Kolmandale isikule 1 antud tagasiside põhjal teinud ühe sisuga järelduse, kuid talle endale antud tagasiside põhjal sama järeldust tehtud ei ole.

6.5.6.2. Hankija on seoses Vaidlustaja pakkumisega mh esile toonud, et pakkumuses puudub viide sektori spetsiifikale ja vale on Vaidlustaja vastupidine väide. Õige on Vaidlustaja väide, et maksimaalsete hindamispunktide saamiseks peavad olema täidetud kõik vastavad hindamismetoodika kriteeriumid. Seetõttu ei ole Hankijale arusaadav, miks väärinuks Vaidlustaja pakkumus maksimaalseid hindepunkte, kui Vaidlustaja ei ole pakkumuses kordagi käsitlenud sektori spetsiifikat.

Hankija jääb oma seisukohtade juurde, mis puudutab õigust nõuda valdkonna spetsiifilist kogemust.

6.5.6.3. Hankija jääb enda seisukoha juurde, et isegi kui RHS § 115 kohaldub ka raamlepingule, siis ei esinenud käesoleval juhul objektiivset alust, mis viitaks sellele, et kolmandatel isikutel ei ole võimalik lepingut nendel tingimustel täita.

Hankija hinnangul saab olla otsus vastuolus RHS §-iga 115, kui selgub, et on alust arvata, et

21 (37)

kolmandate isikute pakkumuste maksumused on põhjendamatult madalad. Käesoleval juhul ei ole Hankijal sellist kahtlust. Praegusel juhul tekkis igas Riigihanke osas pakkumuste vahel üldkulude määra järgi selge jaotus, mille järgi jagunesid pakkujad enam-vähem võrdselt kas ühte või teise jaotisesse. Seetõttu ei tekkinud Hankijal kahtlust, et madalam üldkulude määr võiks olla põhjendatu ja seetõttu seada kahtluse alla pakkumuse tõsiseltvõetavuse.

6.5.7. Osa 5

6.5.7.1. Hankija on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumuse kohta selgitanud edukaks tunnistamise otsuses antud tagasisides, et *põhjalikult läbi mõeldud sihtrühma vajaduste kaardistamine, puuduseks on see, et on vähene otsekontakt põllumajandus- ja toidutootjatega. Sõltuvad koostööst EPKK ja Toiduliiduga, samas on suurepärased kontaktid just välisriikidega ja Eesti välisesindustega, mis võimaldab tuua just sihtriigi spetsiifikat.* Vastav koostöö aktsepteerimine Hankija poolt ei too kaasa pakkujate ebavõrdset kohtlemist.

6.5.7.2. Seoses Vaidlustaja vastuväitega, mis puudutab kuluefektiivsuse analüüsi puudumist Hankija tagasisides, on Hankija juba viidanud samasisulise vastuväite analüüsile Osa 4 juures. Selline viide ei tähenda, et Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumused kattuvad.

6.5.7.3. Vaidlustaja enda pakkumuse osas lisab Hankija, et termin „põhjalik“ tähendab Eesti keele seletava sõnaraamatu kohaselt millegi olemusse sügavuti tungiv, peenusteni minev, üksikasjalik, täielik, kõikehõlmav, ammendav. Tegemist ei ole mõistega, mis tuleks Hankijal sisustada, kui Hankija lähtub selle üldlevinud tähendusest. Isegi kui termin „põhjalik“ ei oleks üldlevinud ja üheselt arusaadav, ei saa Vaidlustaja väita, et tema pakkumuses esitatu oleks mingilgi moel üksikasjalik või peenusteni minev. Tegemist on väga lakoonilise ja üldsõnalise kirjeldusega. Hankija hinnangul ei ole oluline, kas muus osas oli pakkumus vastavuses maksimumpunktidega või mitte. Hankija rõhutab, et Vaidlustaja on oluliselt suurendanud oma pakkumuse sisu. Nt selgitab Vaidlustaja, et pakkumuses on kirjeldatud, kuidas tagasisidet küsitakse, kuidas seda hinnatakse, analüüsitakse ja milliseid kohendusi ja millal tehakse. Hankija toob välja, et pakkumuses ei ole kirjeldatud, kuidas tagasisidet analüüsitakse või milliseid kohendusi tehakse. Ka riskide osas on Vaidlustaja asunud vaidlustusmenetluses enda pakkumuse sisu tõlgendama oluliselt erinevalt sellest, kuidas see pakkumuses kirjas on. Nt seoses dokumentatsiooni õigeaegsuse osas ei ole Vaidlustaja ühtegi riski esile toonud, märgitud on, et need tehakse õigeaegselt. Elementaarseid riske dokumentide koostamise puhul, nt kuidas on Vaidlustaja valmis meeskonna haigestumise puhuks või kui kolmas osapool ei saada vajalikke dokumente õigeaegselt, pakkumuses kaardistatud ei ole. Vaidlustusest jääb arusaamatuks, mida tähendavad Vaidlustaja jaoks terminid „põhjalik“, „detailne“ või „läbimõeldud“.

6.5.7.4. Vaidlustaja on seisukohal, et konkurentsi moonutav kokkulepe Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDU ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja vahel on ilmselge. Vaidlustaja järeldused on spekulatiivsed. Kogu vastuväide põhineb ühel tagasisides esitatud väitel, mille kohaselt üks pakkuja oma igapäevatöös suhtleb teise pakkujaga. Selline koostöö on välistatud hankemenetluse kõrvaldamise alustest. Kui igasugune koostöö teiste isikutega pakkuja tegevuses oleks keelatud, ei oleks riigihankeid üldse võimalik läbi viia.

6.5.8. Osa 6

6.5.8.1. Hankija jääb enda seisukoha juurde, et arvestades esinenud vea olemust, ei olnud vea kõrvaldamine keelatud.

6.5.8.2. Hankija kordab, et tagasiside andmisel kuluefektiivsuse kriteeriumi mainimata jätmine

ei tähenda, et vastavas pakkumuses poleks kuluefektiivsust kajastatud. Hankija ei ole pakkumuste hindamisel pakkumusi võrrelnud.

7. Kolmas isik 1, **Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda**, vaidleb vaidlustusele vastu.

7.1. Osa 3

7.1.1. Vaidlustaja väidab, et *Antud juhul ei ole hankija kohtupraktikas tunnustatud põhimõtteid järginud ning teenuse kvaliteedi hindamisel on hankija ilmselt tegutsenud meelevaldselt jättes vaidlustaja pakkumusele asjakohased hinded omistamata ning hinnates teisi pakkujaid liiga kõrgelt. Vaidlustaja väide on spekulatiivne. Vaidlustajal puudub teave teiste pakkujate pakkumuse sisu kohta, mis puudutab pakutava teenuse kvaliteeti.*

7.1.2. Vaidlustaja ei nõustu pakkuja meeskonna kogemuse mitmekesisuse osas saadud hindepunktidega ning väidab, et *Mahemajanduse pädevus ei olnud kohustuslik nõue ja see ei oleks ka loogiline, sest hanke ese on koolituste korraldamine, mitte põllumajandusalased teenused, mistõttu ei ole võimalik seda ka hindamisel arvesse võtta.*

TK p 5 sätestab: *Koostööpartnerilt eeldatakse väga head sihtrühma vajaduste tundmist, varasemat teadmussiirde tegevuste kogemust sektoris ja võimekust korraldada mõjusaid ja kulutõhusaid üritusi.* Samuti on meeskonna kogemust puudutavas teise hindamiskriteeriumi kirjelduses selgelt öeldud: *Kogemus tuleb esitada vastava hanke osas toodud valdkonna kohta, et hinnata meeskonna asjakohasust ja sobivust raamlepingu täitmiseks.* Seetõttu on alusetu Vaidlustaja väide, et mahemajanduse pädevus ei olnud kohustuslik nõue.

7.2. Osa 4.

7.2.1. Vaidlustaja väidab vaidlustuses, et Kolmanda isiku 1 pakkumuses toodud pakutava tegevuse sisu väärib 20 hindepunkti (mitte 35) viidates sellele, et tegevuste realistlikkust ja kuluefektiivsust pole hindamisprotokollis tagasisidestatud ja eeldatavalt ei olegi neid pakkumuses kirjeldatud. See väide on vale – Kolmanda isiku 1 pakkumuses on esitatud kvaliteetse teenuse osutamise tagamiseks vajalik põhjalik ja realistlik protsessi kirjeldus, mida Hankijal oli võimalik hinnata.

7.2.2. Vaidlustaja ei nõustu tema pakkumusele pakkuja meeskonna kogemuse mitmekesisuse osas antud hindepunktidega ning ta väidab: *Toidutootmise pädevus ei olnud kohustuslik nõue ja see ei oleks ka loogiline, sest hanke ese on koolituste korraldamine, mitte toidutootmise ja toiduohutuse alased teenused, mistõttu ei ole võimalik seda ka hindamisel arvesse võtta.*

TK p 5 sätestab, et *Koostööpartnerilt eeldatakse väga head sihtrühma vajaduste tundmist, varasemat teadmussiirde tegevuste kogemust sektoris ja võimekust korraldada mõjusaid ja kulutõhusaid üritusi.* Samuti on meeskonna kogemust puudutava teise hindamiskriteeriumi kirjelduses öeldud et: *kogemus tuleb esitada vastava hanke osas toodud valdkonna kohta, et hinnata meeskonna asjakohasust ja sobivust raamlepingu täitmiseks.* Seetõttu on alusetu väide, et toidutootmise pädevus ei olnud kohustuslik nõue.

7.2.3. Vaidlustaja väidab, et *EESTI TOIDUAINETE TÖÖSTUSE LIIT ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda pakkumuste puhul pidanuks hankija teostama põhjendamatult madala maksumuse kontrolli (RHS § 115 lg 1) ning tagasi lükkama põhjendamatult madalad maksumusega pakkumused (RHS § 115 lg 8).* RHS §115 lg 1 ei sätesta, et kui pakkuja esitatud pakkumuse maksumus on madalam kui vastavateks tunnistatud pakkumuste keskmine, siis peaks hankija automaatselt teostama põhjendamatult madala pakkumuse maksumuse kontrolli. Vaidlustajal puudub informatsioon selle kohta, milliste numbriliste väärtuste alusel erinevate tegevuste formaatide kohta (kontaktseid tegevused, veebipõhised tegevused, teabematerjalide koostamine) teiste pakkujate pakkumustes tegevuste korraldamisega seotud keskmine

üldkulude määr on arvutatud.

7.2.4. Kolmandal isikul 1 on 20 aasta pikkune kogemus koolitus- ja teavitustegevuste kavandamisel ja läbiviimisel ja sellele tuginedes saab väita, et pakkumuses esitatud üldkulude keskmine määr 8% ning selle arvutamise aluseks olev erinevate tegevuste lõikes esitatud üldkulude määrad on realistlikud, katavad ära vastavalt TK p-ile 8.1.3 pakkumuses välja toodud üldkulud ning võimaldab kvaliteetse teenuse osutamist.

7.3. Osa 5

7.3.1. Vaidlustaja väitel jääb talle mulje, et kolm pakkujat- Kolmas isik 1, Kolmas isik 2 ja Kolmas isik 3 on teinud kooskõlastatud tegevusi ning see on nende kõrvaldamise aluseks RHS § 95 lg 4 p-i 5 kohaselt. See ei ole õige. Kolmas isik 1 ei ole pakkumuse koostamisel teinud ning ei kavanda raamlepingu täitmisel mitte mingisugust konkurentsi kahjustavat kooskõlastatud tegevust Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIDUGA ega pole sõlminud nendega ühtegi vastavat kokkulepet ega ka teinud nendega koostöös mitte ühtegi käesolevat Riigihanget puudutavat otsust.

7.3.2. Vaidlustaja väidab, et Kolmanda isiku 1 pakkumuses toodud pakutava tegevuse sisu väärrib 20 hindepunkti (mitte 35), viidates sellele et tegevuste realistlikkust ja kuluefektiivsust pole hindamisprotokollis tagasisidestatud ja eeldatavalt ei olegi neid pakkumuses kirjeldatud. Väide on spekulatiivne ja Kolmanda isiku 1 pakkumuses on esitatud kvaliteetse teenuse osutamise tagamiseks vajalik põhjalik ja realistlik protsessi kirjeldus. Iga protsessi etapi juures on sõnastatud realistlik etapi eesmärk, tegevused kvaliteedi tagamiseks ning kvaliteedikontrolliga seotud tegevused. Tegevuste osas on selgelt toodud välja nende integreeritus Kolmanda isiku 1 kui sektori esindusorganisatsiooni igapäevase põhitegevusega. Kuna pakkumus sisaldas põhjalikku teavet selle kohta, et teadmussiirde tegevuste kavandamine ja elluviimine müügiesituse valdkonnas on tihedalt integreeritud Kolmanda isiku 1 igapäevategevustesse ning põhimeeskonnas on juba olemas müügiesituse valdkonnas pikaajalise kogemusega spetsialistid/eksperdid, oli Hankijal võimalik hinnata, et pakkumuses kavandatud tegevused on realistlikud ja kuluefektiivsed ning ei too Kolmandale isikule 1 ega sihtrühmale kaasa täiendavat halduskoormust.

7.3.3. Vaidlustaja väidab, et *EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda pakkumuste puhul pidanuks hankija teostama põhjendamatult madala maksumuse kontrolli (RHS § 115 lg 1)*. Vaidlustajal pole alust väita, et kui kolmandate isikute esitatud üldkulude määrad on madalamad kui Vaidlustaja enda pakutud üldkulude määr, siis on need kindlasti põhjendamatult madalad. Vaidlustajal puudub informatsioon selle kohta, milliste numbriliste väärtuste alusel erinevate tegevuste formaatide kohta (kontaktseid tegevused, veebipõhised tegevused, teabematerjalide koostamine) teiste pakkujate pakkumustes tegevuste korraldamisega seotud keskmine üldkulude määr on arvutatud. Kolmanda isiku 1 pakkumuses esitatud üldkulude keskmine määr on 8% ning selle arvutamise aluseks olevate erinevate tegevuste lõikes esitatud üldkulude määrad on realistlikud, katavad vastavalt TK p-ile 8.1.3 pakkumuses välja toodud üldkulud ning võimaldavad kvaliteetse teenuse osutamist.

7.4. Osa 6

7.4.1. Vaidlustaja väidab, et Kolmanda isiku 1 pakkumuses toodud pakutava tegevuse sisu väärrib 20 hindepunkti (mitte 35), viidates sellele, et tegevuste realistlikkust ja kuluefektiivsust pole hindamisprotokollis tagasisidestatud ja eeldatavalt ei olegi neid pakkumuses kirjeldatud. Väide on spekulatiivne ja Kolmanda isiku 1 pakkumuses on esitatud kvaliteetse teenuse osutamise tagamiseks vajalik põhjalik ja realistlik protsessi kirjeldus.

7.4.2. Vaidlustaja ei nõustu oma meeskonna kogemuse mitmekesisuse osas saadud hindepunktidega ning väidab, et *hankes ei ole nõuet, mille kohaselt peaks pakkujal olema põllumajandussektori alane pädevus, ja see ei oleks ka loogiline, sest hanke ese on koolituste korraldamine, mitte põllumajandusalased teenused, mistõttu ei ole selle hindamine lubatav.* TK p 5 sätestab: *Koostööpartnerilt eeldatakse väga head sihtrühma vajaduste tundmist, varasemat teadmussiidre tegevuste kogemust sektoris ja võimekust korraldada mõjusaid ja kulutõhusaid üritusi.* Samuti on meeskonna kogemust puudutavas teise hindamiskriteeriumi kirjelduses öeldud: *Kogemus tuleb esitada vastava hanke osas toodud valdkonna kohta, et hinnata meeskonna asjakohasust ja sobivust raamlepingu täitmiseks.* Seetõttu on alusetu väide, et Riigihankes ei ole nõuet, mille kohaselt peaks pakkujal olema põllumajandussektori alane pädevus. Hankija põhjendus on asjakohane ning õiguspärane.

8. Kolmas isik 2, **Eesti Kaubandus-Tööstuskoda**, vaidleb vaidlustusele vastu.

8.1. Kolmanda isiku 2 pakkumus on saanud Osas 5 35 hindepunkti järgmiste põhjendustega: *Põhjalikult läbi mõeldud sihtrühma vajaduste kaardistamine, puuduseks on see, et on vähene otsekontakt põllumajandus- ja toidutootjatega. Sõltuvad koostööst EPKK ja Toiduliiduga, samas on suurepärased kontaktid just välisriikidega ja Eesti välisesindustega, mis võimaldab tuua just sihtriigi spetsiifikat. Toimumiskohtadena eelistatakse justkui välisreise ja veebitegevusi, kohapealsena on nimetatud organisatsiooni enda ruume (esindused eri linnades nimetatud meeskonnakirjelduse juures). Kvaliteedistandardid läbi kaalutud, riskid hinnatud ja maandamistegevused kavandatud. On võimelised lisama koolitustele teiste sektorite kogemusi ja selle võrra luua sünergiat välisriikidega seotud oskuste ja teadmiste loomisel. Tegevused on detailideni planeeritud ja pakkuja on selgelt kirjeldanud, kuidas hinnatakse sihtrühmale otseselt kasu toovate tegevuste efektiivsust.*

8.2. Vaidlustaja väidab, et *arusaamatu ja lubamatu [on] hankija poolt paremate hindepunktide andmine pakkujatele seetõttu, et pakkujad teevad omavahel koostööd.* Lisaks on toodud välja, et *oluline puudus [on] vähene otsekontakt põllumajandus- ja toidutootjatega.*

Kolmas isik 2 osaleb Riigihankes iseseisva pakkujana. Kolmanda isiku 2 liikmeskonda kuulub ligi 3500 Eesti ettevõtet, mis tagab otsese ja laiapõhjalise kontakti ka põllumajandus- ja toidutootjate sektoriga. Igapäevane suhtlus ja otsekontakt ettevõtetega tagab, et Kolmas isik 2 on võimeline mõistma ja rahuldama sihtrühma vajadusi. Olemas on laiapõhjaline kommunikatsiooni – ja turunduskanalite võrgustik, mille kaudu küsida tagasisidet, kaardistada sihtrühma vajadusi, teha teavitustegevusi, mis tagab teenuse kvaliteedi. Hankija on hinnanud Kolmanda isiku 2 pakkumust õigesti.

8.3. Vaidlustaja väidab, et *hindamiskriteeriumi osaks on ka asjaolu, et kavandatavad tegevused peavad olema realistlikud ja kuluefektiivsed, tagasisidestatud seda osa aga ei ole, mistõttu on eeldatav, et seda osa pakkumuses kirjeldatud ei ole.* Kolmas isik 2 on pakkumuse kvaliteedi kirjelduses esitanud selgitused, kuidas tagatakse müügiesituse tegevuste realistlikkus ja kuluefektiivsus ning toonud välja arvukalt näiteid. Kuigi Hankija ei ole Kolmanda isiku 2 pakkumuse hindamise põhjendustes toonud välja kommentaari kavandatava tegevuse realistlikkuse ja kuluefektiivsuse kohta, siis tegelikult on need pakkumuses kirjeldatud.

8.4. Vaidlustaja väidab, et *pakkujate esitatud tegevuskavast selgus, et iseseisvalt riigihankel osalevad pakkujad ehk konkurendid KonkS mõttes kavatsevad teha koostööd.*

Kolmas isik 2 ei sõltu oma tegevuses teistest erialaorganisatsioonidest ja ei ole teinud kooskõlastatud tegevusi teiste pakkujatega. Tavaline huvide ühisosa või suhtlus sektoriorganisatsioonide vahel ei ole käsitatav konkurentsi kahjustava kokkuleppena.

9. Kolmas isik 3, **EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT**, vaidleb vaidlustusele vastu.

9.1. Vaidlustaja kahtlused seoses Kolmanda isiku 3 pädevusega, tema pakkumuste vastavusega RHAD-ile ning pakkumuse hindamisega Osades 4 ja 5 ei ole objektiivsed ega põhjendatud. Kolmas isik 3 lähtus RHAD-ist - kõik teemad on pakkumuses kaetud ja asjakohaselt kajastatud nii protsessi kirjeldustes kui ka meeskonna kogemuste esitamisel.

9.2. Üldkulude määra esitamisel lähtus Kolmas isik 3 sellest, et üldkulu hõlmab vaid neid kulusid, mis ei ole otseselt seotud konkreetse tegevuse korraldamise ja elluviimisega. Sellisteks kuludeks on projekti koordineerimise ja haldamisega seotud töötasu (aruandlus- ja haldustegevused, tehniline administreerimine, teabe ja materjalide avaldamine nõutavatel veebilehtedel, osalejate registreerimine, sihtrühma soovide kaardistamine, raamlepingust tulenevate aruandlusdokumentide koostamine jmt), kontorikulu, telefonikulu, raamatupidamiskulu, IT-tugiteenuste ja litsentside kulu. Mitmed nimetatud tegevused on igapäevase töö osa ja ei eelda olulisi lisakulusid. Üldkulud alates kontoripinnast, üürist ja lõpetades muude tehniliste tugiteenustega on madalad. Kulud, mis kaasnevad mõne konkreetse tegevuse või sündmuse korraldamisega, on juba konkreetse tegevuse/ürituse/sündmuse otsekulud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

10. Vaidlustuses sisaldus mh taotlus vaidlustusmenetluse peatamiseks ja Rahandusministeeriumile riikliku järelevalve taotluse esitamiseks. Vaidlustuskomisjon Vaidlustaja soovitud sisuga taotlust Rahandusministeeriumile ei esitanud ega käsitle vaidlustuses esitatud järelevalvetaotlusega seonduvaid põhjendusi käesolevas otsuses rohkem, kui see on asja lahendamiseks vajalik nende esitamise tõttu vaidlustatud otsuste kontekstis. Vaidlustuskomisjonile teadaolevalt on Vaidlustaja esitanud analoogse sisuga järelevalve taotluse ka ise Rahandusministeeriumile, mis ei oma mõju vaidlustusmenetlusele.

11. Osades 3 ja 4 on Vaidlustaja vaidlustanud eraldiseisvalt otsuse, millega *tunnistati Visionest Institute OÜ pakkumus ebaedukaks*.

Vaidlustus kohaselt on Hankija otsus tunnistada Vaidlustaja pakkumus ebaedukaks meelevaldne ja läbipaistmatu, olenemata sellest, kui palju Vaidlustaja hindepunkte sai.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija ei ole Riigihankes vastu võtnud Vaidlustaja pakkumuse ebaedukaks tunnistamise otsuseid.

11.1. RHS § 117 ei näe hankemenetlustes ette selliste otsuste nagu *tunnistada pakkumus ebaedukaks* vastu võtmist. RHS näeb ette pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse tegemise ja RHS § 185 lg 2 p 7 selle vaidlustamise, st kõik pakkujad, kelle pakkumust ei ole riigihankes edukaks tunnistatud, saavad vaidlustada kolmanda(te) isiku(te) pakkumuse edukaks tunnistamise otsust, mitte enda pakkumuse edukaks tunnistamata jätmise otsust. Seega Kolmandate isikute edukaks tunnistamise otsused, milles Vaidlustaja kohta sisaldub märge „edukas – ei“, ei ole RHS-i mõttes Vaidlustaja pakkumuse ebaedukaks tunnistamise otsused. Asjaolust, et Hankija on pakkumuste edukaks tunnistamise otsustes esitanud mh põhjendused selle kohta, miks ta Vaidlustaja pakkumust edukaks ei tunnista (Osades 3 ja 4 esitatud põhjendus on samasisuline), ei saa teha järeldust, et Hankija on Riigihankes välja mõelnud oma menetlusreeglid ja võtnud vastu kolmandate isikute pakkumuse edukaks tunnistamise otsusest lahutatavad otsused Vaidlustaja pakkumuse ebaedukaks tunnistamise kohta, mida Vaidlustaja saaks eraldiseisvalt RHS § 185 lg-de 1 ja 2 alusel vaidlustada.

11.2. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Lisateabe p-dest 5.3.3 ja 5.3.4 nähtuvalt sõlmib Hankija Osades 3 ja 4 raamlepingu kahe kuni kolme pakkujaga, st sellele peab eelnema 2-3 pakkumuse edukaks tunnistamine. Iseenesest ei reguleeri Lisateabe p 5.3 üldse pakkumuste edukaks tunnistamist (RHS § 117 lg 1 kohaselt tunnistab hankija edukaks pakkumuste

hindamise kriteeriumide kohaselt majanduslikult soodsaima pakkumuse), kuid ei saa olla vaidlust, et pakkumuse edukaks tunnistamise otsused peavad eelnema raamlepingu sõlmimisele, ükskõik kui mitme pakkujaga Hankija lõppeks raamlepingu sõlmib. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Lisateabe p-id 5.3.3 ja 5.3.4 on antud juhul lahutamatu seotud kolmandate isikute pakkumuse edukaks tunnistamise otsustega ega ole kaasa toonud nendest otsustest lahutatavaid otsuseid Vaidlustaja pakkumuse *ebaedukaks tunnistamise* kohta. Seega vaidlustuskomisjon on seisukohal, et RHS-i mõttes ei ole Hankija vastu võtnud otsuseid Vaidlustaja pakkumuse ebaedukaks tunnistamise kohta (ega pidanudki sellist otsust vastu võtma) ja Vaidlustajal ei saa olla RHS-i alusel ka selliste otsuste, mida Hankija teinud ei ole, vaidlustamise õigust.

11.3. Vaidlustus Hankija otsusele Osades 3 ja 4, mida RHS-i alusel Riigihankes tehtud ei ole, tuleb jätta RHS § 192 lg 3 p-i 7 alusel läbi vaatamata, kuna Vaidlustajal puudub selliste (olematute) otsuste vaidlustamise õigus. Vaidlustuskomisjon ei tunnista ühelgi juhul kehtetuks otsust, mida Riigihankes tehtud ei ole (antud juhul ei saa tunnistada kehtetuks Vaidlustaja ebaedukaks tunnistamise otsust), samuti ei saaks esitada vaidlustuskomisjonile vaidlustust nõudega kohustada Hankijat sõlmima lisaks kolmandatele isikutele raamleping ka Vaidlustajaga (millist eesmärki Vaidlustaja vaidlustus Vaidlustaja pakkumuse *ebaedukaks tunnistamise* otsusele ilmselt kannab).

11.4. Vaidlustuskomisjoni seisukoht, et Hankija ei ole Vaidlustaja pakkumuse ebaedukaks tunnistamise otsuseid Riigihankes vastu võtnud, käib sisuliselt kõikide vaidlustatud Riigihanke osade kohta, sh Osade 5 ja 6 kohta. Järgnevalt käsitleb vaidlustuskomisjon kolmandate isikute pakkumuste edukaks tunnistamise otsuseid kõikide alternatiivsete taotluste osas ilma Vaidlustaja rõhuasetuseta, justkui sisaldaksid need ka eraldiseisvaid otsuseid tunnistada *ebaedukaks Visionest Institute OÜ pakkumus*.

12. Käsitledes siiski Hankija otsustust sõlmida Riigihankes raamleping Osades 3 ja 4 kahe pakkujaga (mitte kolme) RHS § 185 lg 2 p-i 8 mõttes muu RHS-i alusel tehtava otsusena, mis võib rikkuda Vaidlustaja õigusi või kahjustada tema huve, millisel juhul ei ole tagajärjeks kolmandate isikute pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamine (kolmandate isikute pakkumuste edukaks tunnistamise otsus saa rikkuda Vaidlustaja õigusi, kui lisaks nendele tuleks edukaks tunnistada ka Vaidlustaja pakkumus) märgib vaidlustuskomisjon, et põhimõtteliselt on õige Vaidlustaja väide, et RHAD ei kirjelda, mis alusel Hankija valib edukate pakkujate arvu (pakkujad, kellega sõlmitakse raamleping), kuid vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustajaga, et RHAD-ist tuleneb Hankijale kohustus sõlmida raamleping maksimaalse arvu pakkujatega, kui vastavaks on tunnistatud vähemalt 3 pakkumust.

12.1. Kahe (mitte kolme) pakkujaga hanklepingu sõlmimise kavatsus vastab Lisateabe p-idele 5.3.3 ja 5.3.4 täpselt samamoodi nagu vastaks nendele punktidele 3 pakkujaga raamlepingu sõlmimine ja kolme pakkumuse edukaks tunnistamine. Hankija ei ole võtnud endale RHAD-ist tulenevalt kohustust sõlmida maksimaalne arv hanklepinguid, kui ta seda õigeks ei pea ja Vaidlustajal pole RHAD-ist ega RHS-ist tulenevalt õigust seda ka nõuda. Olukorras, kus vastav regulatsioon (kuidas valida maksimaalne arv pakkujaid) ei tulene RHS-ist, peab Hankija tegevuse õigusvastasus tulenema RHAD-ist. Kuna Lisateabe p-idele 5.3.3 ja 5.3.4 vastab raamlepingu sõlmimine nii kahe kui ka kolme pakkujaga, siis olukorras, kus Hankija on tunnistanud eelnevalt edukaks kaks pakkumust kavatsusega sõlmida nendega hankleping, on Hankija otsustus kooskõlas Lisateabe p-idega 5.3.3 ja 5.3.4.

12.2. Vaidlustuskomisjon möönab, et RHS § 3 p-ile 1 (Hankija tegevus peab olema läbipaistev ja kontrollitav) vastamiseks peavad Hankija otsuse põhjendused olema mõistetavad ja Hankija ei ole antud juhul ka jätnud kahe pakkuja valimist põhjendamata vaid on oma otsustust põhjendanud Osades 3 ja 4 järgmiselt: *Hindamistulemuste põhjal ei andnud pakkumus*
27 (37)

hankijale piisavat kindlust, et pakkuja omab vajalikku metoodilist ja praktilist võimekust viia ellu kvaliteetseid teadmussiirde tegevusi vastavalt hankija ootustele. Seetõttu ei pea hankija võimalikuks tunnistada pakkumust edukaks ning kaasata pakkujat raamlepingusse, mille eesmärk on tagada sisukad, tulemuslikud ja sihtrühma vajadusi arvestavad tegevused. Sisuliselt väidab Hankija, et esitatud pakkumuste hindamisest ei tekkinud tal kindlust, et Vaidlustaja suudaks saavutada hankelepingu eesmärgi sama hästi kui kolmandad isikud.

12.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja ei ole positsioonis väitmaks, et tema täidaks Hankija ootusi kolmandate isikutega võrreldes sama hästi, kuna hindepunktidest nähtuvalt see tegelikult nii ole - Vaidlustaja pakkumus ei ole Osades 3 ja 4 saanud maksimaalseid hindepunkte üheski pakkumuse kvaliteeti näitavas hindamiskriteeriumis (Vaidlustaja pakkumustele on omistatud ühel juhul keskmised (20 punkti) ja kolmel juhul kõige madalamad (5 punkti) hindepunktid nii Kvaliteedikriteeriumi kui ka Meeskonnakriteeriumi eest). Etteruttavalt olgu öeldud, et Hankija ei ole ka eksinud Vaidlustaja pakkumusele hindepunktide andmisel.

Kogumis ei ole Vaidlustaja pakkumus saanud kummaski osas 100-st võimalikust hindepunktist isegi mitte pooli hindepunkte (Osas 3 omistati Vaidlustaja pakkumusele 25,6 punkti ja Osas 4 36,58 punkti), mis kokkuvõttes näitab, et Hankijal on piisavalt põhjust kahelda selles, kas *pakkuja omab vajalikku metoodilist ja praktilist võimekust viia ellu kvaliteetseid teadmussiirde tegevusi vastavalt hankija ootustele.*

12.4. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankijal ei olnud RHAD-ist tulenevat kohustust sõlmida raamlepingut 3 pakkujaga, vaidlustuskomisjon saab Hankija otsusest mitte sõlmida Osades 3 ja 4 raamlepingut kolme pakkujaga lõpptulemusel aru selliselt, et kolme võrdväärse kvaliteediga pakkumust ei olnud esitatud (Vaidlustaja pakkumuse kvaliteet oli oluliselt madalam edukaks tunnistatud kolmandate isikute pakkumuse kvaliteedist, mis tekitas Hankija erinevaid kahtlusi), see on pakkumuste hindamise tulemustest ka nähtav ja kontrollitav. Hankijal oli õigus valida kas sõlmida raamleping kahe või kolme pakkujaga ja Hankija on selle valiku teinud piisavalt põhjendatult.

13. Pakkumuste hindamine Osades 3, 4, 5 ja 6

13.1. Vaidlustaja pakkumus saaks mõnest edukaks tunnistatud kolmanda isiku pakkumusest rohkem hindepunkte vaid juhul, kui Vaidlustaja väited tema pakkumuse ebaõigest hindamisest oleksid õiged. Kui see nii pole, ei ole Vaidlustajal võimalik kolmandate isikute pakkumusi hindepunktidega edestada isegi juhul, kui ka kolmandate isikute pakkumusi on hinnatud valesti ja nende pakkumustele tuleks omistada nii palju punkte nagu väidab Vaidlustaja vaidlustuses. Seega:

- Osas 3 peab Hankija olema hinnanud Vaidlustaja pakkumust ebaõigesti nii Kvaliteedikriteeriumi kui ka Meeskonnakriteeriumi alusel (Hankija on mõlemas hindamiskriteeriumis omistanud Vaidlustaja pakkumusele 5 punkti). Vaidlustaja väitel väärinuks tema pakkumus mõlemas hindamiskriteeriumis 35 hindepunkti, kuna kõik eeldused on selleks täidetud. Juhul, kui see nii ei ole (35 punkti eeldused ei ole täidetud), on õige ka Vaidlustaja pakkumuse koondsumma (25,6 punkti) ja Vaidlustaja pakkumus ei edestaks kolmandate isikute pakkumusi;
- Osas 4 peab Hankija olema hinnanud Vaidlustaja pakkumust ebaõigesti nii Kvaliteedikriteeriumi kui ka Meeskonnakriteeriumi alusel (Hankija on omistanud punkte vastavalt 20 ja 5). Vaidlustaja väitel väärinuks tema pakkumus mõlemas hindamiskriteeriumis 35 hindepunkti, kuna kõik eeldused on selleks täidetud. Juhul, kui see nii ei ole (35 punkti eeldused ei ole täidetud), on õige ka Vaidlustaja pakkumuse koondsumma (37 punkti) ja Vaidlustaja pakkumus ei edestaks kolmandate isikute pakkumusi isegi juhul, kui kolmandate isikute pakkumustele oleks tulnud Kvaliteedikriteeriumi alusel omistada 35 punkti asemel 20;

- Osas 5 peab Hankija olema hinnanud Vaidlustaja pakkumust ebaõigesti Kvaliteedikriteeriumi alusel. Vaidlustaja väitel väärinuks tema pakkumus 35 hindepunkti, kuna kõik eeldused on selleks täidetud. Juhul, kui see nii ei ole (35 punkti eeldused ei ole täidetud), on õige ka Vaidlustaja pakkumusele omistatud koondsumma (66,8 punkti) ja Vaidlustaja pakkumus ei edestaks kolmandate isikute pakkumusi isegi juhul, kui kolmandate isikute pakkumustele oleks tulnud Kvaliteedikriteeriumi alusel omistada 35 punkti asemel 20;
- Osas 6 peab Hankija olema hinnanud Vaidlustaja pakkumust ebaõigesti nii Kvaliteedikriteeriumi kui ka Meeskonnakriteeriumi alusel (Hankija on omistanud Vaidlustaja pakkumusele vastavalt 20 ja 5 punkti). Vaidlustaja väitel väärinuks tema pakkumus mõlemas hindamiskriteeriumis 35 hindepunkti, kuna kõik eeldused on selleks täidetud. Juhul, kui see nii ei ole (35 punkti eeldused ei ole täidetud), on õige ka Vaidlustaja pakkumuse koondsumma (41,08 punkti) ja Vaidlustaja pakkumus ei edestaks kolmandate isikute pakkumusi isegi juhul, kui kolmandate isikute pakkumustele oleks tulnud Kvaliteedikriteeriumi alusel omistada 35 punkti asemel 20.

13.2. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija ei ole teinud Vaidlustaja pakkumuste hindamisel vigu.

13.2.1. Kvaliteedikriteeriumi hindamismetoodika on kõikide osade puhul RHAD-is järgnev:

35 punkti: Pakkuja arusaam teadmussiirde tegevuste kvaliteedi tagamisest on väga hästi kooskõlas hanke eesmärgiga ning on põhjalikult, arusaadavalt ja argumenteeritult lahti kirjutatud. Selgelt on kirjeldatud, kuidas tuvastatakse sihtrühma vajadused, kuidas arvestatakse sihtrühma erinevate profiilidega ning mil moel arvestatakse nendega tegevuse kavandamisel. Detailselt ja objektiivselt on põhjendatud, kuidas hinnatakse otsest kasu konkreetse tegevuse sihtgrupile. Pakkuja on selgelt, detailselt ja veenvalt kirjeldanud, kuidas kavandab kindlustada tegevuste kvaliteedi ja milliseid kvaliteedikontrollitegevusi selleks rakendab. Kavandatud tegevused on realistlikud ja kuluefektiivsed ning toetavad täiel määral hanke eesmärkide täitmist ning loovad sihtrühmale minimaalselt täiendavat halduskoormust. Tegevuste kvaliteeti mõjutavad riskid on väga hästi kaardistatud, kooskõlas hanke tegevustega ning nende maandamise tegevused on eesmärgipärased, väga hästi läbi mõeldud ja teostatavad.

20 punkti: Pakkuja arusaam teadmussiirde tegevuste kvaliteedi tagamisest on olulises osas kooskõlas hanke eesmärkidega, hea detailsusega ning arvestab piisavalt sihtgrupi erinevate profiilidega ja tegevustest tulenevate erisustega. Pakkuja on selgelt ja veenvalt kirjeldanud, kuidas kavandab kindlustada tegevuste kvaliteedi ja milliseid kvaliteedikontrollitegevusi selleks rakendab. Kavandatud tegevused on realistlikud ja kuluefektiivsed, kuid nende asjakohasuses esineb mõningaid küsitavusi. Hankijale on olulises osas selge, kuidas hankes seatud eesmärkide ja oodatavate tulemusteni jõudmine plaanitakse realiseerida. Kavandatud tegevused on üldiselt kulutõhusad, kuid loovad sihtrühmale täiendavat halduskoormust. Tegevuste kvaliteeti mõjutavad peamised riskid on kaardistatud ning nende maandamise tegevused on üldjoontes eesmärgipärased, kuid esineb küsitavusi nende teostatavuses.

5 punkti: Pakkuja arusaam teadmussiirde tegevuste kvaliteedi tagamisest on rahuldaval määral kooskõlas Hanke eesmärkidega, tegevused on esitatud minimaalse detailsusega või väheste selgituste ja põhjendustega. Pakkuja arusaam arvestab vähesel määral sihtrühma erinevate profiilidega ja tegevustest tulenevate erisustega. Hankijal ei teki kirjelduse põhjal selget arusaama, kuidas Pakkuja tegevuste kavandamisel sihtrühma vajadustega arvestab. Kirjeldatud tegevused ja lahendused on rahuldaval määral läbi mõeldud, kirjeldatud üldiselt, väheselt argumenteeritud, ajamahukad või sihtrühma koormavad. Kirjeldusest ei selgu, milliseid riske Pakkuja teadmussiirde kvaliteedile näeb või ei ole kirjeldatud riskid hanke tegevusi silmas pidades asjakohased. Hankijal ei ole selget arusaama, kuidas kavandatud tegevused kirjeldatud riske suudavad maandada. Kavandatud tegevused on ebarealistlikud

hanke tegevuste ajakava ja eesmärgid silmas pidades.

Meeskonnakriteeriumi hindamismetoodika on kõikide osade puhul RHAD-is järgnev:

35 punkti: Pakkujal on raamlepingu täitmisel kaasatava meeskonna koostamisel lähtunud hankija vajadusest ja hanke eesmärgist. Detailselt on välja toodud meeskonnaliikmete varasem kogemus ja kompetents ning põhjendatud, kuidas toetavad need hanke eesmärgi saavutamist. Selgitatud on, milliseid ülesandeid iga meeskonnaliige täidab (sh meeskonnaliikmete asendusvõimalused) ning kuidas töö on integreeritud ühise eesmärgi saavutamisse. Pakkujal meeskonnaliikmed on viimasel kolmel aastal korraldanud kokku üle 5 eri tüüpi (nt koolitus, konverents, õppereis, ettevõtte külastus, trükiste väljaandmine, veebinar vms) teadmussiirde tegevuse Hanke sihtrühmale. Üritustel osalejate arv on olnud varieeruv, korraldatud on üritusi nii väikestele rühmadele (kuni 20 inimest) kui ka suurtele rühmadele (üle 100 osaleja), Pakkujal meeskonnal on kogemusi nii veebi-, kontakt- kui ka hübriidürituste korraldamisega.

20 punkti: Meeskonnaliikmete varasem kogemus ja kompetents on kirjeldatud üldsõnaliselt ja/või on hankijal kahtlus, kas meeskonnaliikmete pädevus toetab hanke eesmärgi saavutamist parimal viisil. Pakkujal meeskonnaliikmed on viimasel kolmel aastal korraldanud kokku 3 kuni 5 eri tüüpi (nt koolitus, konverents, õppereis, ettevõtte külastus, trükiste väljaandmine, veebinar vms) teadmussiirde tegevusi Hanke sihtrühmale. Üritustel osalejate arv on vähe varieeruv, korraldatud on üritusi, kas ainult väiksematele (alla 20 osaleja) või ainult suurtele rühmadele (üle 100 osaleja), Pakkujal meeskonnal on kogemusi nii veebi- kui ka kontaktüritusega. Pakkujal meeskonnal ei ole hübriidürituste korraldamise kogemust.

5 punkti: Pakkumuses esitatud meeskonna koosseisu või selle tööjaotuse osas esinevad olulised puudujäägid või vastuolud või on esitatud kirjeldus üldsõnaline või pole ammendav. Hankijal ei ole veendumust, et pakkuja suudab planeeritud tegevused kvaliteetselt ja õigeaegselt teostada ning pakkuja meeskonnaliikmed on viimasel kolmel aastal korraldanud kokku vähem kui 3 eri tüüpi (nt koolitus, konverents, õppereis, ettevõtte külastus, trükiste väljaandmine, veebinar vms) teadmussiirde tegevusi Hanke sihtrühmale. Üritustel osalejate arv on olnud vähe varieeruv, korraldatud on üritusi, kas ainult väiksematele (alla 20 osaleja) või ainult suurtele rühmadele üle 100 osaleja, Pakkujal meeskonnal on kogemusi ainult veebi- või ainult kontaktüritusega. Pakkujal meeskonnal ei ole hübriidürituste korraldamise kogemust.

13.2.2. Ei saa olla vaidlust, et mõlemad hindamiskriteeriumid on oma olemuselt subjektiivsed hindamise kriteeriumid. Hindamisel ei saa subjektiivsust kunagi täielikult välistada (Riigikohtu otsus nr 3-20-1198, p 18), antud juhul ei ole Hankija soovinudki seda teha ning Vaidlustaja pidi sellest enne pakkumuse esitamist RHAD-ist ka aru saama. Vaidlustuskomisjon saab hinnanguliste hindamise kriteeriumide kohaldamisel kontrollida seda, kas hindamine toimus RHAD-is teatavaks tehtud hindamise kriteeriumide kohaselt ja kas Hankija põhjendustest nähtuvalt on hindepunktide omistamine pakkumusele põhjendatud. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et eespoolkirjeldatud metoodikat saab antud juhul mõista nii viisil, et madalamate hindepunktide andmist põhjendab asjaolu, et maksimaalsete hindepunktide andmine vastavalt metoodikale ei ole võimalik, kui ka viisil, et täidetud on madalamate hindepunktide omistamise tingimused. Igal juhul on Hankija hindamisruum mõlema hindamiskriteeriumi kontekstis äärmiselt lai ja suures osas abstraktne ning Vaidlustaja ei saa kõrgemaid hindepunkte nõuda väitega, et tema arvates on tema pakkumuses esitatud kirjeldused sellised, et Hankijal pidi igal juhul tekkima nt Kvaliteedikriteeriumi puhul kirjelduse põhjal selge arusaam, kuidas Pakkujal tegevuste kavandamisel sihtrühma vajadustega arvestab ja Meeskonnakriteeriumi puhul veendumus, et pakkuja suudab planeeritud tegevused kvaliteetselt ja õigeaegselt teostada.

13.2.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kõikides osades, kus Vaidlustaja pakkumusele on maksimaalsest vähem hindepunkte omistatud, on Kvaliteedikriteeriumi kohaldamisel mõnevõrra erinevas sõnastuses heidetud ette, et Vaidlustaja pakkumuses esitatu ei arvesta

30 (37)

sektori spetsiifikaga ja Meeskonnakriteeriumi kohaldamisel, et meeskonnal puudub vastava valdkonna (mahemajanduse alane, toidutootmise ja toiduohutuse alane, põllumajandussektori alane) pädevus. Puudub vaidlus, et Vaidlustaja polegi vastavaid andmeid oma pakkumuses esitanud, mida Vaidlustaja põhjendab asjaoluga, et vastavasisulist hindamiskriteeriumi (hindamismetoodikat) RHAD-is ei olnudki, mistõttu see etteheide ei saa kaasa tuua ka väiksemaid hindepunkte.

Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustajaga.

Kvaliteedikriteeriumis tuli 35 punkti saamiseks esitada mh järgnev: *Selgelt on kirjeldatud, kuidas tuvastatakse sihtrühma vajadused, kuidas arvestatakse sihtrühma erinevate profiilidega ning mil moel arvestatakse nendega tegevuse kavandamisel Detailselt ja objektiivselt on põhjendatud, kuidas hinnatakse otsest kasu konkreetse tegevuse sihtgrupile.*

Meeskonnakriteeriumis omistatakse 35 punkti mh juhul, kui: *Pakkuja meeskonnaliikmed on viimasel kolmel aastal korraldanud kokku üle 5 eri tüüpi (nt koolitus, konverents, õppereis, ettevõtte külastus, trükiste väljaandmine, veebinar vms) teadmussiirde tegevuse Hanke sihtrühmale.*

Vaidlustaja pakkumuses esitatud dokument *Kvaliteedi juhtimine* (vaidlustuses Protsessi kirjeldus) konkreetse sihtrühma/sihtgrupi spetsiifiliselt kirjeldusi ei sisalda ja dokumendis *Meeskonna kogemused* puuduvad andmed selle kohta, et Vaidlustaja meeskonnaliikmed oleksid korraldanud tegevusi Riigihanke Osade 3-6 sihtrühmale. Seega vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et vaidlusalused hindamiskriteeriumid sisaldasid Hankija õigust hinnata sihtgrupi spetsiifikaga seonduvat ja Vaidlustaja pakkumuses selline selge sihtgrupipõhine spetsiifika kõikides vaidlustatud Riigihanke osades puudus, mistõttu Vaidlustajal puudub õigus nõuda maksimaalseid punkte nii Kvaliteedikriteeriumis ja ka Meeskonnakriteeriumis. Asjaolu, et Vaidlustaja ja Hankija arvamused võivad lahknedas selles, kas ja kui palju tuleb midagi kirjeldada selleks, et midagi oleks kirjeldatud *selgelt, detailselt, objektiivselt*, ei tähenda, et Vaidlustaja oleks võinud sihtgrupi spetsiifika üldse kirjeldamata jätta.

13.2.4. Lisaks on kõikides osades Kvaliteedikriteeriumi kohaldamisel esitatud etteheide, et puudusi on riskide kaardistamisel ja hindamisel (*see on üldsõnaline, nimetamata on korraldajast endast tulenevad riskid – Osa 3; riskide kaardistamine ja maandamistegevused on tagasihoidlikud – Osa 4; riskide kaardistamine ja hindamine on siiski tagasihoidlik – Osa 5; riskide kaardistamine ja hindamine on üldsõnaline, nimetamata korraldajast endast tulenevad riskid – Osa 6*).

Kokkuvõtlikult väidab Vaidlustaja, et Protsessi kirjelduse lk-l 8 on riskid detailselt kaardistatud, mis on vaidlustuskomisjoni arvates ilmselge liialdus. Isegi kui neljas punktis on kirjeldatud riskidega seonduvat, on põhimõtteliselt kaardistatud vaid kaks sarnast riski (alustatakse varakult), kolmandas punktis on üldsõnaliselt kirjeldatud tegevus riskidega (ilmselt siis nendega kahega, mis on kirjeldatud esimeses kahes punktis, sest rohkem riske Vaidlustaja ei nimeta), neljandas punktis räägitakse riskide maandamise tööriistade ja meetodikate kasutamisest, sealjuures on väidetav detailsus piirdunud vaid ühe tööriista nimetamisega. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Protsessi kirjelduse lk 8 p-is 5 esitatud riskide kirjeldus (Riskide maandamise põhimõtted), mis on esitatud kokku 10-l poolikul real, on *üldsõnaline, tagasihoidlik ja nimetamata on korraldajast endast tulenevad riskid*. Sedavõrd lakoonilist kirjeldust, kus riskide esinemise tõenäosus on täielikult hindamata, kus Vaidlustaja ei ole pidanud võimalikuks tema endaga seonduvaid riske (nt Vaidlustaja ebapiisav võimekus leida ruume), ei ole mõistlikult põhjust pidada ligilähedaseltki *väga hästi kaardistatuks*, millisel juhul tulnuks Vaidlustaja pakkumusele omistada Kvaliteedikriteeriumis 35 punkti.

13.2.5. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Vaidlustaja pakkumuses ei ole täidetud 35 punkti omistamise koosseis kummagi vaidlusaluse hindamiskriteeriumi osas ja Vaidlustaja eksib väites, et Vaidlustaja pakkumus vastab täielikult 35 punkti saamise eeldustele. Seega Hankija ei oleks pidanud Kvaliteedikriteeriumi ega ka Meeskonnakriteeriumi alusel omistama Vaidlustaja pakkumustele Osades 3, 4, 5 ja 6

maksimaalseid hindepunkte (Osas 5 Meeskonnakriteeriumi suhtes vaidlust ei ole) ja Hankija otsused kolmandate isikute edukaks tunnistamiseks ei ole õigusvastased põhjusel, et Hankija on Vaidlustaja pakkumusele jätnud kõikides vaidlustatud Riigihanke osades valesti andmata maksimaalsed hindepunktid. Käesoleva otsuse p-ist 13.1 nähtuvalt ei ole sellisel juhul asja lahendamiseks enam vajalik kolmandate isikute pakkumuste hindamisotsuste kontrollimine põhjusel, et Hankija võib olla eksinud kolmandate isikute pakkumuste hindamisel Kvaliteedikriteeriumi alusel (kui osa väiteid ei saa mõjutada vaidluse lõpptulemust, siis on need ebaolulised ning nende suhtes ei pea võtma ammendavat seisukohta (Riigikohtu 11.12.2020 otsus asjas nr 3-20-1198, p 26)).

14. Osades 4 ja 5 on kolmandate isikute (Osas 4 Kolmandad isikud 1 ja 3 ja Osas 5 Kolmandad isikud 1, 2 ja 3) pakkumuse edukaks tunnistamise otsused vaidlustatud ka põhjusel, et Hankija on jätnud teostamata nende pakkumuste maksumuse põhjendatuse RHS § 115 lg 1 alusel.

14.1. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et raamlepingu sõlmimise fakt avatud hankemenetluse tulemusel ei tee sellest hankemenetlusest eriliiki menetlust, kus RHS § 115 võiks mitte kohalduda. Hankija hangib sotsiaalteenuseid, kuid mitte sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusega, millisel juhul võiks RHS §-i 115 kohaldamise välistada (RHS § 126 lg 7). Seega Hankija viib riigihangete registrist nähtuvalt läbi avatud hankemenetlust mitte eriliigist menetlust ja on sellega allutatud RHS §-i 115 regulatsioonile.

14.2. RHS § 115 lg 1 sätestab, et *kui hankija leiab, et pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal, peab hankija kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõudma pakkujalt asjakohast samas vormis esitatud selgitust* [---]. Pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse hindamisel peab hankijal esmalt tekkima põhjendatud kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal (Riigikohtu halduskolleegiumi otsus nr 3-19-1825/50, p 14 ja 3-20-924, p 18). Alles seejärel tuleb hankijal anda pakkujale võimalus selgitada ja tõendada, kuidas pakkumuse maksumus kujunes [---]. Hankija selgitas vaidlustusmenetluses, et tal ei tekkinud kahtlust kolmandate isikute pakkumuste maksumuste põhjendatuses ja ta ei küsinud selgitusi RHS § 115 lg 1 alusel. Seega käesoleva vaidluse keskmes ei ole küsimus, kas kolmandate isikute pakkumuse maksumused on põhjendamatult madalad ja kas need pakkumused tuleks seetõttu tagasi lükata, vaid küsimus, kas kolmandate isikute pakkumuste maksumused on esmapilgul alapakkumuse kahtlust tekitavad ja kas Hankija pidanuks kolmandate isikute pakkumusi selles valguses kontrollima. RHS § 115 lg 1 kohaldamist puudutavas vaidluses kuuluvad tõendamiseseme hulka asjaolud, mis peaksid nende esmasel vaatlusel tekitama hankijal alapakkumuse kahtluse. Seega Hankija on teinud kolmandate isikute pakkumuste edukaks tunnistamise otsuste vastuvõtmisel kaalutlusvea, kui tal pidi tekkima kahtlus nende pakkumuste maksumuse põhjendatuses, kuid ta jättis selle põhjendatuse välja selgitamata.

14.3. RHS ei sätesta, millal peab hankija teenuste hankelepingu korral kahtlustama, et pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal. Riigikohtu halduskolleegiumi otsusest asjas nr 3-3-1-50-1, p 23, nähtuvalt peab hankijal tekkima alapakkumuse kahtlus juhul, kui pakkumuse maksumuse ja hankelepingu väärtuse vahe on silmatorkavalt erinev. Euroopa Kohus on otsuses T-392/15 (p 88) asunud seisukohale, et esimeses etapis peab hankija vaid kindlaks tegema, kas esitatud pakkumused sisaldavad mõnda näitajat, mis tekitab kahtlusi, et need võivad olla põhjendamatult madala maksumusega. See on nii eelkõige juhul, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes esitatud pakkumustes või tavapärane turuhind. Kui esitatud pakkumused ei sisalda mõnda sellist näitajat ning ei tundu seega olevat põhjendamatult madala maksumusega, võib hankija jätkata pakkumuste hindamist ja eduka pakkuja väljaselgitamise menetlust. Seega on viidatud otsuses selgitatud, et hankijal peab tekkima kahtlus, et pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal siis, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes esitatud pakkumustes või kui on tavapärane

turuhind.

14.5. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija poolt riigihangete registris määratud Riigihanke eeldatavad maksumused erinevates Riigihanke osades ei ole antud juhul kasutatav kahtlust tekitava hankelepingu väärtusena või tavapärase turuhinnana ainuüksi põhjusel, et RHAD-is ei ole küsitud ja pakkumustes ei ole esitatud pakkumuste maksumust viisil, et sellest saaks üldse nähtuda pakkumuse maksumuse ja hankelepingu väärtuse vahe. Pakkumustes tuli esitada hinnatava näitajana maksumuse kohta *tegevuste korraldamisega seotud üldkulude määr*.

14.6. Kahtlus pidanuks Hankijal tekkima ka juhul, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes pakkumustes pakutud hind või tavapärane turuhind.

14.6.1. Praegusel juhul ei väida Vaidlustaja, rääkimata tõendamisest, et sellel teenusel on olemas tavapärane turuhind ja kolmandate isikute pakkumused jäävad sellele alla. Puudub igasugune alus väideteks, et just Vaidlustaja on pakkunud Osades 4 ja 5 õiget hinda (turuhinda) ja kõiki teisi pakkumusi tuleks kahtluse tekkimise või tekkimata jäämise põhjendatuse üle otsustamiseks võrrelda tema pakkumuses pakutud hinnaga.

14.6.2. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et käesoleval juhul ei pidanud tekitama põhjendatud kahtlust ka võrdlus teiste pakkumustega. Ei saa olla vaidlust, et mitte üks pakkumus ei eristu oma hinnalt teistest vaid Osas 4 jagunevad pakkumused 2 ja 2 (kaks pakkumust, mida Vaidlustaja peab kahtlust äratavalt madalateks, on 4,65 ja 8 eurot ning kaks pakkumust 20 ja 25 eurot) ning Osas 5 3 ja 2 (kolm pakkumust, mida Vaidlustaja peab kahtlust äratavalt madalateks, on 4,90, 8 ja 15,20 eurot, ning kaks pakkumust 20 ja 25 eurot). Seega ilmselgelt on tegemist teenuse tellimisega, kus üldkulude määr kujunebki väga erinevatest algandmetest lähtuvalt (RHAD vorm 1 *Üldkulude määr* sätestab järgneva: *Üldkulude määr arvutatakse Pakkujate poolt tegevusega kaasnevate üldkulude suhtena tegevuse otsekuludesse ehk tegevusega seotud üldkulud jagatakse tegevusega seotud otsekuludega. Pakkujal tuleb pakkumuse esitamisel määrata üldkulude määrad vastavalt oma kulude struktuurile, võttes arvesse projekti raames tekkivaid üldkulusid, nagu projektijuhi töötasu, telefoni- ja kontorikulu, raamatupidamiskulu, bürookulu jmt kulud*).

14.6.3. Antud juhul püüab Vaidlustaja väita, et kahtluse tekkimiseks pidi olema piisav, kui Hankija võrdles kõikide kolmandate isikute pakkumuste maksumusi Vaidlustaja (või OÜ WOW Events) pakkumuste maksumustega, kuid vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu.

Asjaolu, et kahe pakkumuse maksumused on ülejäänud pakkujate maksumustest märkimisväärselt kõrgemad ei pidanud Hankijas tekitama põhjendatud kahtlust, et kõikide teiste pakkujate (kahe või kolme) pakkumuste maksumused võivad olla seetõttu põhjendamatult madalad. Võrreldes Riigihanke kõikides osades esitatud pakkumuste maksumusi väidab vaidlustuskomisjon, et reeglina on pakutud sama üldkulude määra kõikides Riigihanke osades (väikeste erinevustega) ja Vaidlustaja pakkumuse maksumus eristub nendest oma kõrge hinna tõttu (ainult OÜ WOW Events ja Kolmas isik 4 on esitanud veel kõrgema üldkulude maksumuse kui Vaidlustaja). Asjaolu, et Vaidlustajal võib olla põhjendatud vajadus pakkuda Riigihankes kõrgemat hinda kui seda on teinud kolmandad isikud ei tähenda, et Hankijal pidanuks sellest tekkima kahtlus, et kolmandate isikute pakkumuste maksumused ei saa olla põhjendatud.

14.6.4. Ilmselgelt ei ole antud juhul tegemist teenusega, mille puhul Vaidlustaja saaks kindlalt väita, et temast madalamat hinda ei saa keegi turul pakkuda ja igapäevaste suhetes, kes seda teeb, peab tõusetuma Hankijal kahtlus põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse esitamises. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et üldkulude määr erineb Vaidlustaja pakkumuse maksumusest küll kõikide kolmandate isikute pakkumustes, kuid arvestades asjaolu, et selliseid

pakkumuste maksumusi, mis märkimisväärselt erinesid ja mille suhtes oleks Hankija pidanud Vaidlustaja väitel kontrolli läbi viima, oli tegelikult kas samapalju või isegi rohkem (2 või 3) kui neid pakkumusi, mida Vaidlustaja liiga madalaks ei pidanud (2), siis ei pidanud kolmandate isikute pakkumuste maksumused iseenesest tekitama Hankijas kahtlust, et kõik need pakkumused võivad olla põhjendamatult madalad.

14.6.5. Eeltoodud põhjustel leiab vaidlustuskomisjon, et Hankijal ei pidanud tekkima põhjendatud kahtlust kolmandate isikute pakkumuse maksumuse põhjendatusest, mistõttu ei pidanud Hankija kohaldama kolmandate isikute pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimiseks RHS § 115 lg-s 1 sätestatud kontrollimehhanismi ja Hankija otsused Osades 4 ja 5 ei ole õigusvastased kontrollikohustuse täitmata jätmise tõttu.

15. Osas 5 on vaidlustatud ka kolmandate isikute kõrvaldamata jätmise otsus põhjusel, et nende suhtes (Kolmandad isikud 1, 2 ja 3) esineb RHS § 95 lg 4 p-is 5 sätestatud kõrvaldamise alus. Vaidlustaja väitel jääb talle mulje, et kolm pakkujat - Kolmas isik 1, Kolmas isik 2 ja Kolmas isik 3 on teinud kooskõlastatud tegevusi ning see on nende kõrvaldamise aluseks RHS § 95 lg 4 p-i 5 kohaselt. Väide tugineb Hankija poolt Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pakkumuse hindamisel kasutatud lausel: *Sõltuvad koostööst EPKK ja Toiduliiduga, samas on suurepärased kontaktid just välisriikidega ja Eesti välisesindustega, mis võimaldab tuua just sihtriigi spetsiifikat.*

Selline väide ei vasta tõele.

15.1. RHS § 95 lg 4 p-i 5 kohaselt võib hankija kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja konkurentsi kahjustava kokkuleppe, ettevõtjate ühenduse otsuse või kooskõlastatud tegevuse tõttu.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et mitte igasugune varasem kokkupuude/suhtlus/koostöö pakkujate vahel ei ole võrdsustatav konkurentsi kahjustava kokkuleppega RHS § 95 lg 4 p-i 5 tähenduses. Euroopa Kohus on Vaidlustaja viidatud otsuse C-416/21 p-is 37 öelnud, et *hankijad võivad jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmist, kui hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid järeldamiseks, et ettevõtja on sõlminud kokkuleppeid teiste ettevõtjatega konkurentsi moonutamise eesmärgil.* Antud juhul ei ole Hankijal mingeid tõendeid järeldamiseks, et kolmandad isikud on sõlminud omavahel kokkuleppeid konkurentsi moonutamise eesmärgil. Isegi kui rikkumist peab saama tõendada mitte ainult otseste, vaid ka kaudsete tõendite abil, eeldusel et need on objektiivsed ja üksteisega kooskõlas ning et seotud pakkujatel on võimalik tõendada vastupidist (Euroopa Kohtu otsus C-531/16, p 37), siis isegi selliseid kaudseid tõendeid ei ole Riigihankes keegi esitanud ja üksnes Vaidlustaja viide Hankija otsuse ebaõnnestunud sõnastusele ei ole selliseks tõendiks. Kolmandad isikud on eitanud konkurentsi moonutamise eesmärgil mis tahes kokkulepete sõlmimist.

15.2. Arusaamatuks jääb Vaidlustaja enesekindel seisukoht, et Hankija *eksib rängalt RHS § 95 lg 4 valikulisuse põhimõttes leides, et kuivõrd Hankija ei tuvastanud RHS § 95 lg 4 p 5 esinemist, siis ei pidanudki Hankija kaalutlema, kas pakkujad kõrvaldada või mitte.*

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija ei eksi. Kaalutleda kõrvaldamise või kõrvaldamata jätmise üle tuleb siis, kui kõrvaldamise alus pakkuja suhtes esineb, aga kõrvaldamise aluse puudumisel ei ole millegi üle kaalutleda. Antud juhul puuduvad igasugused usaldusväärsed tõendid väitmaks, et kolmandate isikute vahel on sõlmitud mingisugune konkurentsi kahjustav kokkulepe, st tõendamata on kolmandate isikute suhtes RHS § 95 lg 4 p-is 5 sätestatud aluse esinemine, mistõttu Hankija ei saaks ühelgi juhul asuda kaaluma kolmandate isikute kõrvaldamist hankemenetlusest. Vaidlustaja paljasõnaline väide kokkuleppe olemasolust ei ole tõend kokkuleppes ja vaidlustuskomisjoni hinnangul mingisugune konkurentsi kahjutav kokkuleppe, mille eesmärk võiks olla konkurentsi moonutamine, ühegi kolmanda isiku pakkumusest ka ei nähtu. Analoogselt ei pea hankija kaaluma, kas kõrvaldada

kolmandad isikud põhjusel, et nad on pankrotis või on rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepinguid jne, kui kolmandad isikud pankrotis ei ole või eelnevalt sõlmitud hankelepinguid ei ole rikutud. Seega kui sättes kirjeldatud asjaolu pakkuja suhtes ei esine, siis kaalutlusreeglite rikkumist ei ole.

Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et puuduvad usaldusväärsed tõendid konkurentsi kahjustava kokkuleppe sõlmimise kohta kolmandate isikute vahel, mistõttu Hankijal ei pidanud ka kaaluma, kas kõrvaldada kolmandad isikud hankemenetlusest või mitte ning Hankija otsus kolmandate isikute kõrvaldamata jätmiseks ei ole vastuolus RHS § 95 lg 4 p-iga 5.

15.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja ei ole jäänud antud juhul *alla poole joont* mitte kolmandate isikute kooskõlastatud tegevuse tõttu vaid põhjusel, et Vaidlustaja enda pakkumus ei olnud hindamiskriteeriumide kohaselt konkurentsivõimeline.

16. Osas 6 on vaidlustatud ka MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenus pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus.

16.1. Osas 6 on pakkumused tunnistatud vastavaks Hankija 01.04.2025 otsusega. Vaidlustus on esitatud 25.04.2025, st et vaidlustus Kolmanda isiku 4 pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks on esitatud hilinemisega (RHS § 189 lg 1 p-is 1 sätestatud kümne päevase tähtaja rikkumisega). Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et pakkumus võib vastata RHAD-ile ka juhul, kui selles on arvutusvead, kuid arvutusvead RHS § 117 lg 3 mõttes võivad saada takistuseks pakkumuse edukaks tunnistamisel (edukaks saab tunnistada vastavaks tunnistatud pakkumuse, milles on arvutusvead parandatud). Seega ei oma asja lahendamisel tähtsust, millal sai Vaidlustaja teada, et Hankija on asunud Kolmanda isiku 4 pakkumuses parandama arvutusvigu, kuna pakkumuste vastavaks tunnistamise otsuse vaidlustamise tähtaeg sellest ei sõltu. Võimalik negatiivne tagajärg (RHS § 117 lg 3 viimane lause: *kui pakkuja arvutusvea parandamisega ei nõustu, lükkab hankija pakkumuse tagasi*) võib saabuda täiesti eraldiseisva, RHS § 117 lg 3 alusel tehtava pakkumuse tagasilükkamise otsusega, mis ei oma puutumust RHS § 114 lg-de 1 või 2 alusel tehtava pakkumuse vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise otsusega.

16.2. Kuna Kolmanda isiku 4 pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus on vaidlustusest nähtuvalt vaidlustatud põhjusel, et Hankija on väidetavalt rikkunud RHS § 117 lg-s 3 sätestatud arvutusvea parandamise reegleid, samas on vaidlustusest mõistetav Vaidlustaja positsioon, et sellise veaga pakkumust ei saanud Hankija Osas 6 edukaks tunnistada (ja oleks pidanud selle tagasi lükkama), siis peab vaidlustuskomisjon võimalikuks, et nendel konkreetsetel asjaoludel on vaidlustuse esemeks tegelikult Kolmanda isiku 4 pakkumuse edukaks tunnistamis otsus. Seda õigustab ka asjaolu, et Hankija ise on ajanud vastavuskontrollis tuvastatud vastuolud pakkumuses segi pakkumuste hindamiseks parandatava arvutusveaga.

16.2.1. 19.03.2025 pöördus Hankija Kolmanda isiku 4 poole järgmise järelepärimisega (sõnum ID 943632):

Hankija on pakkumuste vastavuskontrollis tuvastanud, et Teie poolt esitatud pakkumuses esineb arvutusviga. Nimelt olete pakkumuse osas 1, 2 ja 6 esitanud tegevuse korraldamisega seotud üldkulude määraks riigihangete registri töölehe "Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad" 3. punktis 20,00%, samas kui Teie poolt esitatud üldkulude määrade tabelis (Vorm 1, Exceli tabeli lahter C8) on nende hanke osade üldkulude määraks 22,00%. Vastavalt riigihangete seaduse (RHS) § 117 lg 3 on hankijal õigus parandada pakkumuses esinev arvutusviga ning sellest pakkujat viivitamatult teavitada. Riigihangete registri töölehe "Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad" punkti 3 sisestatava üldkulude määra aluseks oli Vormis 1 tegevuse korraldamisega seotud üldkulude määr (lahter C8). Sellest tulenevalt võtab hankija aluseks pakkuja poolt esitatud Exceli tabeli ja seal olevad üldkulude määrad ning võtab riigihangete

registri töölehel "Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad" punktis 3 osade 1, 2 ja 6 tegevuse korraldamisega seotud üldkulude määrana arvesse 22,00%. Palume Teil kahe tööpäeva jooksul alates käesoleva teate saamisest kinnitada, kas olete arvutusvea parandamisega nõus. Kui pakkujat ei ole parandusega nõus, on hankijal kohustus lükata pakkumus tagasi vastavalt RHS § 117 lg 3.

Kolmas isik vastas Hankija järelepärimisele 20.03.2025: *Oleme nõus arvutusvea parandamisega. Tegemist on inimliku eksitusega, õige määr oli sisestatud hindamiskriteeriumites.*

Seega Hankija on ise selgitustaotlusse märkinud, et viga on tuvastatud vastavuskontrollis, samas möönab vaidlustuskomisjon möönab, et viga iseloom seisneb Hankija tuvastatud vastuolus Kolmanda isiku 4 pakkumuses esitatud erinevate dokumentide vahel, kuid Hankija on vaatamata sellele asunud kõrvaldama Kolmanda isiku 4 pakkumuses arvutusviga RHS § 117 lg 3 alusel, mis on osa pakkumuse edukaks tunnistamisele eelnevast protseduurist.

16.2.2. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et sisuliselt ei ole tegemist arvutusvea parandamisega ja Hankija ei ole Kolmanda isiku 4 pakkumuse maksumuse arvestamisel teostanud RHS § 117 lg-s 3 nimetatud arvutusvea parandamist. Ilmselgelt on tegemist vastuoluga pakkumuse erinevates dokumentides esitatud andmete vahel (Kolmas isik 4 on ühele vormile kirjutanud ühe numbri ja teisele teise, kuigi ei saa olla vaidlust, et need numbrid ei saanud erineda ja pidid olema mõlemal dokumendil samad) ja viga nendes numbrites ei ole tekkinud numbriliste arvutuste tegemisel. Sellise vastuolu võimaliku kõrvaldamise lubatavuse osas tuli Hankijal anda hinnang Kolmanda isiku 4 pakkumuse vastavaks tunnistamisel RHS § 114 lg-de 1 ja 2 alusel, mitte pakkumuse edukaks tunnistamisel RHS § 117 lg-de 1 ja 3 alusel.

16.2.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuna Hankija on asunud Kolmanda isiku 4 pakkumuse edukaks tunnistamise otsusega kõrvaldama Kolmanda isiku 4 pakkumuses puudusi, mis pidid olema kõrvaldatud juba pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuse tegemisel, on vastavasisuline Hankija tegevus vastuolus RHS § 117 lg-ga 3 ja Hankija otsus Kolmanda isiku 4 pakkumuse edukaks tunnistamiseks RHS § 117 lg 1 alusel Osas 6, mis põhineb lubamatul arvutusvea parandamisel RHS § 117 lg 3 alusel, tuleb tunnistada kehtetuks.

16.3. Vaidlustaja on Osas 6 esitatud vaidlustuses mh märkinud, et *ühtlasi on ebaselge, millisel alusel otsustas Hankija Osas 6 edukaks tunnistada 5 pakkumust, mitte 3 või 4 pakkumust*, ja vaidlustuses on vastav arusaamatus väljendatud kolmandate isikute pakkumuste edukaks tunnistamise otsuse vaidlustamises. Kuna Osas 6 on Hankija põhjendanud viie pakkumuse edukaks tunnistamist asjaoluga, et *edukaks tunnistati paremusjärjestuse alusel viis kõrgema hindepunktide kogusummaga pakkuja*, siis olukorras, kus Kolmanda isiku 4 pakkumuse edukaks tunnistamine on õigusvastane, täidaks ka Vaidlustaja pakkumus Hankija eesmärgi tunnistada edukaks *paremusjärjestuse alusel viis kõrgema hindepunktide kogusummaga pakkuja*.

17. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus rahuldatakse RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel osaliselt (Osas 6 Kolmanda isiku 4 pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse osas), kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 2 ja 8.

17.1. Riigikohus on 11.12.2020 otsuses kohtuasjas 3-20-1198 (p 28) asunud seisukohale, et vaidlustuse rahuldamise proportsiooni ei tule mõõta mitte nõudeid mehaaniliselt loendades vaid hinnanguliselt nende sisulist kaalu arvestades.

Vaidlustuskomisjon rahuldab vaidlustuse vaid 1 otsuse osas ja hindab vaidlustuse rahuldamise proportsiooniks 5%. Seega RHS § 198 lg 2 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele 5% tasutud riigilõivust, so 64 eurot, ning 5% põhjendatud ja vajalikest esindaja kuludest.

17.2. Vaidlustaja on tähtaegselt esitanud taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks summas 8835 eurot (käibemaksuta) õigusabi osutamise eest kokku 46 tundi 30 minutit, tunnihinnaga 190 eurot.

Vaidlustuskomisjon mõõnab, et asi oli tavapärasest märkimisväärselt mahukam, kuid mitte ilmtingimata oluliselt keerukam, mistõttu Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud on mõnevõrra üle paisutatud. Vaidlustuskomisjoni hinnangul olid vajalikud ja põhjendatud kulud 35 tunni ulatuses summas 6650 eurot (käibemaksuta), millest RHS § 198 lg 2 alusel mõistab vaidlustuskomisjon Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja 5% , so 332,50 eurot.

17.3. Hankija on esitanud tähtaegselt taotlused lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks summas 3131,34 eurot käibemaksuga 25 tunni ja 40 minuti õigusabi osutamise eest.

Menetluskulude koos käibemaksuga väljamõistmise eelduseks on avaldaja kinnitus, et ta ei ole käibemaksukohustuslane või ei saa kuludelt muul põhjusel käibemaksu tagasi arvestada (Riigikohtu otsus kohtuasjas 3-20-663, p 23). Antud juhul ei ole Hankija sellist kinnitust esitanud ning Maksu- ja Tolliameti veebilehelt on kontrollitav Hankija käibemaksukohustuslasena registreerimine (KMKR number EE100388732). Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et esitatud kulud (2566,67 eurot käibemaksuta) ei ole vajalikud ja põhjendatud arvutusvea parandamist käsitlevate põhjenduste osas, mistõttu vaidlustuskomisjon mõistab Vaidlustajalt välja Hankija kulud summas 2400 eurot käibemaksuta.

17.4. Kolmandad isikud, kes vaidlustuskomisjonis oma seisukohad esitasid, osalesid vaidlustusmenetluses Hankija poolel, mistõttu on neil õigus kulude hüvitamisele Hankijaga samade reeglite alusel. Kolmandad isikud kulude hüvitamist ei taotlenud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Angelika Timusk